

Ambassadesaken

“Velkommen til
21-nyhetene. TV 2 kan i
kveld avsløre at tidligere
norske polititopper i over
ti år har overvåket
nordmenn på norsk jord -
på oppdrag for USA.”

TV 2-nyhetene 3. november 2010

Av Asbjørn Olsen og Jens Christian Nørve, TV 2

TV 2 Nyhetene
Asbjørn Olsen og Jens Christian Nørve
Postboks 2 Sentrum
0101 Oslo
Tlf. 02255

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	3
2	Kort beskrivelse av saken og hva som er genuint nytt	3
3	Når og hvordan kom arbeidet i gang, hva var ideen som startet det hele? ...	4
3.1	Frokosten	4
3.2	Stille i gatene	5
3.3	Gjennombruddet	6
3.4	Den første sentrale problemstillingen	7
3.5	Det stoppet opp	7
3.6	- De fotfølger personer	8
3.7	En god dag på jobben	9
3.8	Tegninger sperret	11
3.9	Overvåking	11
3.10	Terroralarmen går	12
3.11	Stipend	13
3.12	Barnevogn	14
3.13	Strøm og avis	15
3.14	Undercover	16
3.15	Olaf Johansen	17
3.16	Follestad, svensken og SDU	19
3.17	Surveillance Detection Unit	20
3.18	Svensken	24
3.19	Identifisering	25
3.20	De skjulte opptakene	27
3.21	Svart arbeid	27
3.22	Grav først – spør siden	29
3.23	Oslo politidistrikt	30
3.24	Politiets Sikkerhetstjeneste	31
3.25	Utenriksdepartementet	32
3.26	Datatilsynet	33
3.27	Konfrontasjon og tilsvar	33
3.28	Samarbeid med USA-korrespondent	35
4	Konsekvenser	36
5	Forholdet til andre redaksjoner	38
6	Wikileaks	39
7	Spesielle erfaringer	39
8	Epilog	40
9	Samlet liste over hva som er publisert	42

1 Innledning

Arbeidet med den såkalte ambassadesaken startet allerede i juni 2008. To og et halvt år senere, 3. november 2010, kunne vi publisere den første saken i TV 2-nyhetene.

I over ett år jobbet vi hver for oss med saken i henholdsvis nyhetsredaksjonen og Dokument 2. Vi visste ikke om hverandre; at vi begge var på sporet av den samme saken.

Det er viktig å understreke at vi også har jobbet med en rekke andre saker i TV 2 de siste to årene. Den lange tiden som er gått fra vi fikk de første opplysningene til første publisering gjenspeiler derfor ikke tidsbruken på saken. Hemmelig overvåking er gjerne noe som blir avslørt 30 år etter at det faktisk fant sted. Det å avdekke en slik overvåking i nåtid har vært krevende.

Vi har valgt å redegjøre for vårt arbeid kronologisk med metodiske og kildrekritiske vurderinger underveis.

Vedlagt metoderapporten følger blant annet en dvd med alle nyhetsinnslagene som ble produsert i perioden fra 3. til 18. november 2010. Et vedlagt dokument inneholder detaljer om innslagene, som blant annet introduksjoner og navn på intervjuobjekter.

Vi har også valgt å legge ved justisministerens redegjørelse til Stortinget med alt grunnlagsmateriale. Redegjørelsen kom 14 dager etter vår avsløring og ble på mange måter fasiten på hvem som visste hva om amerikanernes overvåking i Norge. Redegjørelsen bekreftet vår historie.¹

2 Kort beskrivelse av saken og hva som er genuint nytt

Gjennom vårt arbeid har vi avdekket at den amerikanske ambassaden i Oslo siden våren 2000 har drevet med hemmelig overvåking på norsk jord.

Gruppen, kalt Surveillance Detection Unit (SDU), har bestått av mellom 15 og 20 tidligere norske polititopper og personer med forsvarsbakgrunn.

Hovedoppgaven til SDU har vært å overvåke og registrere mistenkelige personer og hendelser, som kan tenkes å utgjøre en trussel for den amerikanske ambassaden i Oslo eller andre amerikanske interesser. Personer og hendelser har blitt registrert inn i databasen SIMAS (Security Incident Management Analysis System), som er et viktig verktøy i amerikanernes kamp mot terror.

Flere hundre nordmenn skal ha blitt registrert i denne databasen uten å vite om det.

¹ Justisministeren innledet redegjørelsen med å hevde at TV 2 onsdag 3. november 2010 hadde fremsatt påstander om ulovlig overvåking. Det er viktig for oss å presisere at vi aldri sagt at overvåkingen var ulovlig, men svært mange andre medier trakk den konklusjonen.

Ingen i regjeringen var kjent med den amerikanske overvåkingen, som TV 2 kunne fortelle om. Heller ikke politidirektøren eller sjefen for Politiets Sikkerhetstjeneste kjente til overvåkingsprogrammet. Noen ganske få i politi-Norge visste litt, men ingen visste alt. Før TV 2s avsløring.

Saken har fått betydelig politisk etterspill og politiet etterforsker om norsk lov er brutt. I dagene etter at vi publiserte første sak ble lignende overvåkingsenheter avdekket i flere europeiske land.

Etter det vi har klart å bringe på det rene er det ingen andre som tidligere har gjort journalistikk rundt det amerikanske overvåkingsprogrammet. TV 2s avsløring vakte stor internasjonal oppmerksomhet.

3 Når og hvordan kom arbeidet i gang, hva var ideen som startet det hele?

3.1 Frokosten

Reporter Asbjørn Olsen:

Oktober 2008: Jeg hadde droppet redaksjonsmøte for å spise frokost med en kilde jeg hadde kjent siden slutten av 80-tallet. Jeg jobbet på den tiden i Dokument 2-redaksjonen og holdt på med en film om illegal innvandring.² Kanskje denne fyren kunne bidra med noen innspill? Mannen var godt kjent på begge sider av loven, og hadde et sjeldent talent for å fange opp merkelige ting fra ulike lag av samfunnet. Denne gangen hadde han snappet opp en historie som vekket nysgjerrigheten. Tilbake på TV 2 noterte jeg hastig dette på en gul postilapp i notatfeltet i Outlook. Notatet er loggført klokken 12.28.

Jeg siterer ordrett med alle skrivefeilene:

”Tidligere politifolk og x-pst jobber med etterretning for den amerikanske ambassaden. kontor ved holbergs plass et sted bak sas-hotelet. vet ikke adressen. filmer demontranter. jobber også dagtid. overvåker norske borgere. bygger opp arkiv? er overbevist om at de tlf avlytter m, en vet ikke hvordan de gjør det for da må du ha kontakter i telenor og det tror jeg ikke de har. penger rett i hånda - skattefritt fordi de jobber for amerikanske myndigheter. terrorovervåking.. demokratisk problem.”

Dette kunne selvsagt være ett av de endeløse konspirasjons-tipsene journalister nesten ukjentlig mottar, ofte fra litt ustabile personer. Men denne mannen var ikke ustabil og opplysningene virket troverdig med tanke på hva amerikanerne hadde satt i gang av etterretning etter 11. september 2001.

Jeg tilhører en generasjon som har vokst opp med kald krig, Treholtsaken og Lundrapporten. Hemmelig, mulig ulovlig overvåking er jo selve klassikeren innen

² Dokumentaren ”Forsvunnet i Lykkeland”: <http://www.tv2.no/omtv2/program/forsvunnet-i-lykkeland-2414679.html>

gravejournalistikken. Jeg visste at dersom dette stemmer, vil det skape politisk bråk.

Så hvordan begynner du å nøste i en slik sak?

Ringe ambassaden å spørre? Ringe de norske hemmelige tjenestene og spørre? Svaret ga seg selv. For hva om de norske hemmelige tjenestene, eller politiet var involvert? Slik min kilde var overbevist om. Hva om det fantes en etterretningsorganisasjon i Norge som opererte utenfor demokratisk kontroll, som ikke var underlagt Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste? Hva om denne organisasjonen hadde fått en stilltiende godkjenning og fikk operere fritt uten at de ble stoppet av norske myndigheter? Det var ingen jeg kunne ringe uten å avsløre det journalistiske prosjektet, aller minst kilder i politiet.

Men mannen påsto at de filmet demonstranter og at kontoret lå ved Holbergs plass like ved SAS-hotellet nedenfor Bislet. Dette var de eneste sporene jeg hadde høsten 2008.

3.2 Stille i gatene

Måneden etter var jeg ferdig med dokumentarfilmen "Forsvunnet i Lykkeland" og kunne starte research på "ambassadesaken".

På denne tiden var det ingen demonstrasjonstog i Oslos gater. Barack Obama hadde nettopp vunnet presidentvalget og demonstrantene som i åtte år hadde latt seg provosere av Bush kunne ta en liten pause.

Dermed startet jeg med å lete etter et hemmelig kontor, bemannet med folk jeg ikke visste hvem var, som skulle ligge i nærheten av Holbergs plass. Håpløst. Det finnes hundrevis av kontoret i disse kvartalene.

I romjulen 2008 brøt Gaza-krigen ut og dermed startet demonstrasjonene igjen. Jeg ble et fast innslag på stort sett alle demonstrasjonene i 2009. Mens reportere i den ordinære nyhetsorganisasjonen jobber turnus og må avtale overtid på forhånd, var arbeidsoppdraget annerledes i Dokument 2 hvor jeg var ansatt. Vi kunne styre arbeidstiden selv, men fikk til gjengjeld ingen betalt overtid. Jeg sto dermed ganske fritt til å organisere min egen arbeidstid.

Med frakk, topplue og et lite amatørkamera i lomma gled jeg inn blant demonstrantene. Under Gaza-demonstrasjonene i januar 2009 ble det mange timer med opptak, men fortsatt visste jeg ikke hvem jeg skulle se etter. Så jeg filmet "alle", men var spesielt på jakt etter menn over 50 år (politiets pensjonsalder er 57 år) som kunne se ut som de "observerte" eller filmet.

3.3 Gjennombruddet

Den 17. april 2009 kom det første gjennombruddet. Flere tusen tamiler vandret fra Frognerparken til Youngstorget.

«Støre, hjelp oss! Støre, hjelp oss!» lød taktfaste rop fra demonstrantene. De bar plakater hvor de krevde våpenhvile og selvråderett i de tamilske områdene på Sri Lanka. Uken før hadde en tilsvarende demonstrasjon kulminert med at ambassaden til Sri Lanka ble utsatt for hærverk. Denne gangen var sikkerhetsoppbudet massivt. Norsk politi var tungt, men passivt tilstede.

En mann jeg gjenkjente som Gunnar Tveit sto langs Wergelandsveien vis a vis Kunstnernes hus og fotograferte demonstrantene. Tveit hadde i en årrekke vært ansatt i Oslopolitiets beredskapstropp. Han var sikkerhetsvakt under Treholtsaken, og på en rekke pressebilder fra rettsaken i 1985 står en uniformert og rakrygget Gunnar Tveit ved siden av spiontiltalte Arne Treholt. Siden Treholtsaken hadde Tveit klatret i gradene og kommet seg helt til topps i Beredskapstroppen.

Jobbet han nå for amerikanerne? Eller jobbet han fortsatt i politiet? Kanskje for Politiets Sikkerhetstjeneste? Var han alene? Var det mulig å følge han til det hemmelige kontoret ved Holbergs plass?

Ved å vri skjermen på det lille videokameraet kunne jeg stå med ryggen mot Tveit mens jeg filmet bakover uten at han oppdaget det. Jeg sikret meg noen bilder av Tveit og inntok deretter spaningsrollen. Han beveget seg tvers gjennom Slottsparken og sto lenge ved Karl Johan-statuen og snakket i mobiltelefon. Var jeg oppdaget? Etter en stund beveget han seg nedover mot Stortinget hvor han fortsatte og filme. I over to timer satt jeg inne på "Saras telt" i Spikersuppa og fulgte med Tveit, som hadde satt seg ned på en av de mange parkbenkene.

Han snakket med en mannsperson i 30 - 40 åra. Kollega? Kontraspaner? Var jeg oppdaget? Jeg fulgte Tveit på god avstand til området nord for Saga kino i krysset Stortingsgate/Frederiks gate hvor han forsvant. Jeg tok ikke sjansen på å bli avslørt og gikk tilbake til TV 2.

Via en kilde sjekket jeg Arbeidstakerregisteret. Han hadde sluttet i politiet sommeren 2004. I 2005 og 2006 hadde han jobbet i Safety and Security Service AS. Et firma med spesialkompetanse innen våpen og anti-terrorutstyr.³ Siden 2006 var den eneste oppførte inntekten hans politipensjon. Gunnar Tveit kunne være en mulig agent for amerikanerne.

3 . <http://www.sss.no/>

3.4 Den første sentrale problemstillingen

20. april 2009 formulerte jeg denne prosjektbeskrivelsen til redaksjonssjef Mats Ektvedt i Dokument 2:

Spanerne

Nordmenn med bakgrunn fra politi og forsvar overvåker nordmenn på oppdrag for fremmede lands ambassader i Norge.

Denne ulovlige overvåkingen er unndratt demokratisk kontroll og truer (retts)sikkerheten for dem som blir overvåket.

Gunnar Tveit har i mange år vært en høyt respektert politimann som før han gikk av med pensjon ledet en av de mest prestisjetunge politiavdelingene i Norge. I dag jobber han på oppdrag for den amerikanske ambassade i Oslo som tradisjonelt regnes for å være "våre venner". Kanskje er det derfor politiet ser gjennom fingrene på at en tidligere kollega i årevis har spanet på, fotografert (og registrert?) nordmenn som amerikanerne (og norske myndigheter?) anser som mulige trusler?

Gunnar Tveit er ikke alene.

- Hvem er de?
- Hva gjør de?
- Hvem jobber de for?

Hvilken forbindelse er det mellom de **ulovlige** overvåkerne og de **lovlige** (politiet, PST, sikkerhetstjenesten, NSM).

Redaksjonssjefssjefen mente dette var et bra prosjekt og sa ja til videre research.

3.5 Det stoppet opp

Jeg avtalte et nytt møte med kilden min for å høre hva han kunne bidra med, men han hadde ikke mer enn det han allerede hadde fortalt:

- Tidligere politifolk drev etterretning for amerikanere.
- Kontor ved Holbergs plass.
- Ryktene ville ha det til at de jobber svart.

En kveld i slutten av april 2009 dro jeg ut til Gjerdrum på Romerike hvor Gunnar Tveit i følge folkeregisteret bodde. Planen var å følge etter Tveit for å finne ut hvor han jobbet.

Jeg dro ut og fant et sted hvor det var mulig å sitte skjult i en bil med fri sikt til Tveits utgangsdør. Neste morgen var jeg på plass klokken 06.00. Dokument 2-bilen var fri for TV 2-logoer og hadde i tillegg mørke vinduer. Hver morgen en hel uke i april 2009 satt jeg i en kald bil med nesten like kald kaffe i et pappkrus og ventet på Tveit som aldri viste seg.

Var jeg blitt avslørt da jeg filmet han i Spikersuppa? Hadde Tveit trukket seg ut og alarmert resten av gruppa?

Prosjektet stoppet opp. I stedet laget vi dokumentarfilmen "Spillet i bakrommet" – om maktkampen i Norges Fotballforbund - som endte med at to av de mektigste personene i norsk fotball, generalsekretær Karen Espelund og fotballpresident Sondre Kåfjord forsvant ut over sidelinjen. Samme vei gikk det med Dokument 2. Redaksjonen ble lagt ned ved utgangen av 2009 fordi TV 2 måtte kutte utgifter.

Det var gått ett år siden jeg mottok den første informasjonen om tidligere politifolk som overvåket nordmenn på oppdrag for amerikanerne.

Jeg dro tilbake til mine tidligere kolleger i innenriksredaksjonen i oktober 2009. Under en samtale med redaksjonssjef Niklas Lysvåg kom vi inn på saker jeg hadde jobbet med i Dokument 2. Jeg nevnte "ambassadesaken" og bildene jeg hadde tatt av Gunnar Tveit, men la ikke skjul på at det var urealistisk å få til noe. Jeg hadde svidd av mye tid uten å komme noen vei. Trolig var jeg oppdaget og røykteppet var sikkert for lengst lagt over det som kanskje kunne blitt en overvåkingsavsløring.

- Du må snakke med Jens. Han nevnte også noe om den amerikanske ambassaden. Gravejournalistikk skal vi ikke slutte med selv om Dokument 2 er lagt ned, var meldingen fra redaksjonssjef Niklas Lysvåg.

3.6 - De fotfølger personer

Reporter Jens Christian Nørve:

Fem måneder før Asbjørns "cowboyfrokost", i juni 2008, hadde jeg et kildemøte med en fyr jeg hadde truffet en gang tidligere. Han tok kontakt via en Gmailkonto vi hadde opprettet under det første møtet og nå ville han møte meg på en vestkantcafe i Oslo. Jeg visste at han hadde gode kunnskaper om det kriminelle miljøet i hovedstaden, men denne dagen ville vedkommende bare blåse ut om politikk og privatliv. Ingen uvanlig kildesamtale.

Men mot slutten av samtalen – og nesten ut av intet – begynte kilden å fortelle en historie. Amerika. Hemmelig gruppe. Overvåking. Samrøre med norske politi. Nok en røverhistorie fra Oslos skyggeverden var min første tanke, men fyren var troverdig og hadde et godt rykte. Vedkommende ville ikke utdype noe mer da jeg forsøkte meg på oppfølgingsspørsmål. Kilden ville ikke si mer.

Her er et utdrag av det jeg skrev rett etter kildemøtet juni 2008:

“(…) Den amerikanske ambassaden i Norge driver med ulovlig overvåking på norsk jord. En hemmelig enhet, plassert på utsiden av ambassaden, spaner, fotograferer og registrerer mistenkelige personer. De fotfølger personer som de oppfatter som mistenksomme. Personene blir gjerne fulgt hjem. De blir fotografert. Ved hjelp av gode kilder i PST/politiet har enheten tilgang til de registrene de måtte ønske. Mistenkelige personer blir registrert i et datasystem. De har kontorer et sted mot Solli plass. Det ble gjentatt flere ganger at dette er en bombe - fordi det de driver på med er ulovlig. (…)”

Etter å ha skrevet notatet gikk jeg til redaksjonssjef Niklas Lysvåg for diskutere opplysningene. Men jeg hadde ikke noe dokumentasjon. Ingen navn. Ingen konkrete hendelser.

Kilden ble vurdert som troverdig og det var for detaljerte opplysninger til at vi kunne legge bort saken. Men i likhet med Asbjørns erfaring; det var ingen jeg kunne sjekke opplysningene ut med.

Etter sommerferien 2008 mistet jeg kontakt med kilden. Han ga ikke lyd fra seg før flere måneder senere. Da hadde han ikke mer å tilføye. Kilden ønsket heller ikke å møte meg igjen. Jeg fikk ingen begrunnelse. Han virket nervøs. Hvorfor? Kilden forstod selvsagt hva jeg nå var på jakt etter. Var det han hadde fortalt bare oppspinn? Eller var det så få personer som visste om denne overvåkingen at opplysningene kunne spores tilbake til han?

Høsten 2008 var preget av flere store nyhetssaker som jeg hadde ansvaret for å dekke. Og på denne tiden i TV 2 med store nedskjæringer var det ikke rom for å sette av ressurser til å jobbe videre med en så usikker sak. Uansett vurderte vi det slik at det ikke var mer vi kunne gjøre før kilden eventuelt var villig til å fortelle mer – dersom vedkommende visste mer.

Saken ble lagt på is. Helt til samarbeidet med kollega Asbjørn Olsen begynte i oktober 2009.

3.7 En god dag på jobben

Oktober 2009. Redaksjonssjef Niklas Lysvåg mente det var verdt å bruke litt tid på dette for å se om det var mulig å komme videre. Det eneste vi hadde var navnet på Gunnar Tveit, adressen hans, og selvsagt de konkrete, men likevel lite detaljerte opplysningene til kilden til Jens.

Dermed startet vi opp der Asbjørn hadde sluppet taket et halvt år tidligere: I en bil på en parkeringsplass med utsikt til Gunnar Tveits bolig.

Fem ganger i løpet av oktober/november 2009 dro vi ut til Gjerdrum i håp om at Tveit skulle lede oss til det hemmelige kontoret. Det ble fire bomturer. Vi var på plass fra klokken 06.30 og avsluttet som regel spaningsoppdraget i 12-tiden.

Men tidlig om morgenen torsdag den 23. november kom Gunnar Tveit ut av boligen sin.

Asbjørn dro topplua ned over ørene og forlot bilen. Skulle han sitte på med noen, eller skulle han ta bussen? Tveit gikk mot bussholdeplassen ved Gjerdrum sykehjem. Tveit hadde månedskort og gikk inn på rutebuss 332 merket med Oslo bussterminal. Klokka var 07.38. Han satte seg på det nest bakerste setet.

Asbjørn Olsen: Jeg fant et sete helt foran og satt med ansiktet vendt mot Tveit for å følge med om han forlot bussen. Halvveis gjemt bak Dagsavisen klarte jeg å sitte ubemerket helt frem til endestasjonen som var Oslo bussterminal. Tveit spasert de får hundre meterne opp til Jernbanetorget hvor han hoppet på en trikk. Jeg hoppet på samme trikk.

Vi hadde bestemt oss for å ikke bruke kamera. For nå var det bare en ting som sto i hodet vårt. Finne "agentkontoret". Jens hadde tatt oppstilling utenfor inngangen til Vestkantbadet ved Solli plass. Han hadde nemlig gjort en observasjon et halvt år tidligere:

Jens Christian Nørve: Jeg passerer den amerikanske ambassaden hver dag på vei til jobb. Og hver gang jeg har nærmet meg Solli plass har jeg begynt å tenke på kildesamtalen våren 2008, der jeg ble fortalt at overvåkerne skulle ha et kontor i dette området

Våren 2009 gjorde jeg en interessant observasjon som skulle vise seg å bli viktig for det senere arbeidet med saken. I sjette etasje i den såkalte Handelsbygningen oppdaget jeg at noen av vinduene (5-6 stykker) var utstyrt med en film som gjorde det umulig å se inn. Det fantes ingen andre slike vinduer i Handelsbygningen eller i andre kontorbygg i området. Bortsett fra i den amerikanske ambassaden et par hundre meter unna. Hver morgen studerte jeg de mørke mystiske vinduene på min vei til og fra jobb, og tenkte at, finnes denne overvåkingsgruppen så har de kanskje kontorer der?

Og ganske riktig. Tveit hoppet av trikken på Solli plass og gikk inn i C-inngangen i Handelsbygningen. Handelsbygningen er oppført i 1918. Den dekker nesten et halvt kvartal og består av 7 etasjer. Innvendig er bygning en labyrint av små og store kontorer, lange ganger, trapper, heiser og sideganger. Vi ventet i flere timer i bilen utenfor Handelsbygningen i håp om at Tveit skulle komme ut sammen med gamle politikolleger vi kunne spane videre på. Men han var forsvunnet i den store bygningen. Vi måtte inn å lete.

Asbjørn sto noen minutter utenfor C-inngangen og ventet til noen gikk ut. Så smatt han inn i bygningen. Jens hadde observert mørke kontorvinduer i 6. etasje og skulle man begynne å lete var det like greit å starte der. Denne dagen hadde vi flaks. Kanskje den eneste flaksen i løpet av to år. For i enden av den lange gangen gikk plutselig døren opp og ut av Rom 618 kom Gunnar Tveit, mannen

som hadde filmet demonstranter i Wergelandsveien, og som vi samme dag hadde spanet fra sitt hjem.

Asbjørn snudde på hælen og forsvant inn på et toalett hvor han ble sittende lenge, før han snek seg ut av bygningen.

Det hadde tatt over ett år å komme så langt. Vi var nå ganske overbevist om at Gunnar Tveit var agent for amerikanerne og at Rom 618 var hovedkontoret. Det stemte med de mørke vinduene som Jens hadde observert på sine daglige spaserturer. Agentkontoret lå altså ikke på Holbergs plass. Det lå her.

3.8 Tegninger sperret

Hos Plan- og bygningsetaten bestilte vi plantegningene av Handelsbygningen. Slike tegninger er offentlige dokumenter og kan fortelle hvordan rominndelingen er i en bygning.

- *Merkelig, sa saksbehandleren.*
- *Politiet har sperret tegningene for innsyn.*

Overvåkingen måtte være et samarbeid med norsk politi. Det var den eneste forklaringen vi kunne komme på siden tegningen ikke var offentlig tilgjengelig. Senere viste det seg at tegningene var sperret fordi den italienske ambassaden har sitt handelskammer i Handelsbygningen. Men lenge antok vi at noen i norsk politi hadde sperret tegningene for å beskytte amerikanerne.

3.9 Overvåking

I begynnelsen av desember 2009, like etter at vi hadde spanet Gunnar Tveit til jobben, fikk vi låne et kontorlokale på andre siden av gata med utsikt til Handelsbygningen, den amerikanske ambassade og Nobelinstituttet. Forklaringen til husverten var at vi jobbet med en sak om trygdesvindler og trengte å følge med på aktiviteten inn og ut av Handelsbygningen.

Den 7. og 8. desember (Obama mottok fredsprisen 10. desember) og 4. og 5. januar filmet vi alle som gikk inn og ut av Handelsbygningen fra rundt klokken 08.00 om morgenen til klokken 18.00 om kvelden. Kamerautstyret ble "smuglet" diskret inn og vi lot utstyret stå i bygningen over natta for å unngå oppmerksomhet

De dagene vi filmet i desember observerte vi Beredskapstroppen – avdelingen som Gunnar Tveit en gang var en sentral del av - trene i og rundt Nobelinstituttet. Vi så skarpskyttere som rigget seg til på taket av Handelsbygningen og det vrimlet av sivile politifolk i gatene. Verdens største terrormål skulle tross alt besøke nabobygningen om få dager. Men ingen oppdaget oss. To ukjente menn med tungt kamerautstyr på enda tyngre stativer halvveis gjemt bak gardiner.

Vi ante ikke hvem vi jaktet på, men konsentrerte oss om menn over 50 år. Gjerne dem med gode sko og ryggsekk, slik vi hadde observert Gunnar Tveit. Etter fire dager hadde vi til sammen 20 timer med video-opptak av ukjente personer utenfor Handelsbygningen. Fra opptakene printet vi ut ca 100 ansikter som vi måtte prøve å få identifisert. I tillegg opprettet vi en gmail-konto hvor mange av bildene ble lastet inn. Vi trengte hjelp fra kilder i politi, forsvar og sikkerhetsbransjen til identifisering.

I løpet av de fire dagene vi lå i skjul og filmet observert vi ikke Gunnar Tveit slik vi hadde håpet.

3.10 Terroralarmen går

Vi begynte å bli frustrerte. Det var mye arbeid for lite. Hvem er disse folkene? Hva gjør de? Er vi helt på villspor. Det var på tide å prøve noe nytt. Hva om vi får dem til å spane på oss i stedet for at vi spaner på dem?

Vi kjøpte parykk og like før midnatt søndag den 10. januar 2010 dro Asbjørn alene ned til Solli plass. Målet var å bli oppfattet som en mulig trussel mot ambassaden. Det hele var selvsagt klarert med redaksjonsledelsen.

Asbjørn Olsen: *Med et noe påfallende konspiratorisk kroppsspråk oppholdt jeg meg i kvartalene rundt den amerikanske ambassaden frem til klokken 02 om natten. Jeg tok noen bilder av ambassaden med stillskamera, ble borte en halvtime, for så å dukke opp på et nytt gatehjørne hvor jeg tok nye bilder.*

Dersom det finnes en terrorberedskap her bør den fungere nå tenkte jeg, og ganske riktig. Vaktene inne på ambassaden hadde slått alarm og plutselig dukket det opp en politibil og ut kom en politimann med en skarpladd MP5 maskinpistol i hånda. Han løp mot vaktmannen bak gjerdet på ambassaden for å få en beskrivelse av den mistenkelige personen. Jeg stakk av og gjemte meg inne i et parkeringshus hvor jeg sendte en sms til nyhetsredaktør Jan Ove Årsæther og informerte om det som hadde skjedd.

Avtalen var at dersom jeg ble tatt skulle vi si som sant var at jeg var på jobb for TV2, men vi skulle ikke fortelle hva vi jobbet med. Det er jo ikke ulovlig å fotografere bygninger om natten i Oslo.

En time senere var jeg hjemme, sikker på at bilde av meg ville bli spredt til alle som jobber med sikkerhet i og rundt ambassaden.

Neste dag, mandag 11. januar 2010, fikk vi låne et vinduskontor i Litteraturhuset med utsikt til Slottsparken.

I det samme antrekket Asbjørn hadde brukt om natten tok han seg en ny runde rundt ambassaden. Han sveipet forbi Solli plass og ble borte en liten stund før han forsvant inn i Slottsparken retning Litteraturhuset. Her hadde Jens rigget seg til med kamera og skulle filme alt han observert. To, muligens tre spanere,

fulgte etter Asbjørn på avstand. De visste ikke at de ble filmet bak et gardin i Litteraturhuset.

Men hvem var de? Det klarte vi aldri å finne ut. Fortsatt vet vi ikke om de var spanere fra ambassaden, spanere fra Oslo-politiet eller PST. Opptakene ble aldri brukt, men "lukkedyestuntet" førte til tre ting som vi først ble klar over mange måneder senere:

1. Vi ble avslørt og Rom 618 fraflyttet i stillhet.⁴
2. Amerikanerne satte i gang kontraspaning mot oss og fant ut hvilken reportasje vi jobbet med.
3. Amerikanerne la press på PST for å få dem til å stoppe avsløringen.⁵

I et brev fra Politiets Sikkerhetstjeneste til Justisdepartementet, datert 15. november 2010, kom det frem at den amerikanske ambassaden allerede i januar 2010 visste hvilken sak vi jobbet med. Brevet er en del av underlagsmaterialet som ble offentliggjort etter at justisminister Knut Storberget redegjorde for ambassadesaken i Stortinget 17. november.

3.11 Stipend

Nedleggelse av programmet Dokument 2 høsten 2009 ble svært dårlig mottatt i den norske offentlighet og utløste debatt om gravejournalistikkens fremtid i Norge. I februar 2010 ble journalistene i TV 2 presentert for "Redaktørens gravestipend". Her kunne medarbeidere for eksempel bli fritatt for turnus i en periode for å få realisert sine ideer. I en epost fra nyhetsredaktør Årsæther den 9. februar 2010 het det:

"Har du lenge gått med tankar om eit journalistisk prosjekt? Dette prosjektet har som fremste agenda å motivere til og ivareta undersøkende og kritisk nyheitsjournalistikk i Nyhetene".

Vi søkte, og fikk ja den 24. mars 2010. Prosjektet ble kalt "X". Kun vi to, og nyhetsredaktør Jan Ove Årsæther og redaksjonssjef Niklas Lysvåg visste hva "Prosjekt X" var.

⁴ "Beginning in January 2010, as a result of SD personnel reporting possible surveillance directed at them and the SDU office, the RSO spoke with the National Police and Oslo Police. The National Police confirmed that the surveillance activity was being conducted by a Norwegian reporter." Brev fra PST til Justisdepartementet av 15. november 2010:
http://www.regjeringen.no/pages/14570538/redegjorelse_11.pdf

⁵ "I møtet informerte RSO om at media (TV 2) planla å lage en reportasje om ambassadens sikkerhetsarbeid, og at reportasjen blant annet skulle dreie seg om nordmennene som jobbet for ambassaden. RSO mente at reportasjen kunne være til skade for ambassadens sikkerhet. PST oppfattet dette som at RSO ønsket at PST skulle påpeke overfor media (TV 2) at en slik reportasje kunne påvirke ambassadens sikkerhet. PST ga klar beskjed om at vi ikke hadde noen som helst mulighet til å pålegge media sensur." Brev fra PST til Justisdepartementet av 15. november 2010:
http://www.regjeringen.no/pages/14570538/redegjorelse_11.pdf

3.12 Barnevogn

Vi trengte flere bilder. Gravejournalistikk som skal endte opp på tv trenger mange bilder. Og det kan ofte være mer utfordrende å skaffe avslørende bilder enn å grave frem harde fakta. I tillegg til å bære selve fortellingen ville de bildene vi var på jakt etter også fungere som selve dokumentasjonen.

Vi hadde bilder av ukjente menn inn og ut av Handelsbygningen. Var det mulig å knytte noen av dem til Rom 618? Og hvordan?

I 6. etasje er det en lang korridor og på begge sider ligger små møterom (som nesten aldri var i bruk), tilhørende et advokatkontor. Hadde amerikanerne montert skjult videoovervåking i gangen? Vi måtte ta høyde for det.

Bak en sidegang, adskilt med en glassdør, lå et tannlegekontor. En dag observerte vi en pasient med en barnevogn i gangen.

Treholtspanerne! De hadde jo plassert et Nikon-kamera i en barnevogn når de tok det legendariske bilde av Treholt og de russiske agentene Genadij Titov og Aleksandr Lopatin på gata i Wien i 1983.

Fredag den 5. mars 2010 dro vi til Fretex og kjøpte en brukt barnevogn til 500 kroner som vi leverte til altmuligmann Pål Estil på teknisk avdeling i TV 2. Han skjulte to knappehullskameraer i barnevognen og koblet dem til en liten harddiskopptaker med god batterikapasitet.

Mandag 8. mars var vi på plass i Handelsbygningen og plassert barnevognen slik at de små kameraene pekte mot døren til Rom 618.

- Forlat ikke barnevognen, var beskjeden fra redaksjonsleder Lysvåg.

Skjulte opptak er ok, men ikke romovervåking.

Vi var overbevist om at det befant seg folk inn på Rom 618 siden vi hørte en radioen som sto på. Men det var ingen trafikk inn eller ut av døren. Vi tilbrakte mange timer med barnevognen i dagene mellom 8. – 12. mars 2010, men uten resultat. Uka etter dro Asbjørn ned en sen kveld. Radioen sto fortsatt på og de hadde ikke skiftet kanal hele uka. Vi var blitt lurt. Agentene hadde flyttet ut men latt en radio stå på for å avlede oss.

I ettertid fikk vi høre at de hadde tømt kontoret i løpet av en natt i slutten av april 2010.

Graveprosjektet stoppet helt opp.

3.13 Strøm og avis

Etter sommerferien 2010 hadde vi et lite håp om at redaksjonsledelsen hadde glemt "gravestipendet". Lite hadde gått vår vei. Vi hadde kun bildene av Gunnar Tveit som fotograferte demonstranter, et fraflytta kontor og ca 100 portretter av ukjente menn. Dessuten var vi amatører når det gjaldt spaning så vi regnet med de involverte for lengst var advart. Og dersom noen i det norske maktapparatet var involvert hadde de garantert sørget for tiltak som gjorde at de nå hadde ryggen fri.

Det gjaldt å parkere "Prosjekt X" i stillhet uten for mange spørsmål fra kolleger. Men igjen var det redaksjonsleder Niklas som pushet oss videre.

- *Gutter, nå gjør dere et siste forsøk. Årsæther (nyhetsredaktøren) maser på meg. Han lurte på hvordan det går.*

Pokker. Det meste var prøvd og det var lite med denne saken som nå fristet. Men det var to ting vi ikke hadde tenkt på da vi oppholdt oss med barnevogn i Handelsbygningen.

Hvem hadde betalt strømregningen til Rom 618? Vi hadde lagt merke til at sikringsskapene var plassert i den lange korridoren som ledet bort til Rom 618. 30. september 2010 dro vi tilbake til 6. etasje i Handelsbygningen. Bak noen ulåste metalledører fant vi en svart strømmåler som var merket med en liten hvit lapp hvor det var skrevet for hånd "Rom 618". Vi ringte strømleverandøren Hafslund som opplyste at abonnementet var betalt av The American Embassy. Abonnementet hadde opphørt den 1. juli 2010. Dermed kunne vi knytte Rom 618 direkte til den amerikanske ambassaden. Dette var et gjennombrudd for oss.

De hadde også abonnert på Aftenposten. Mandag den 8. mars, som var den første dagen vi tilbrakte med barnevogn i bygningen, lå lørdags- og søndagsutgaven av Aftenposten på dørmatten utenfor Rom 618. Kontoret var på det tidspunktet fraflyttet, dermed ble helgeavisene liggende i gangen. Dette var den eneste gangen vi observerte aviser utenfor døra. Idiotisk at vi ikke hadde tenkt på dette før.

Vi ringte Aftenpostens abonnementservice som fant frem til det eneste abonnementet som var sagt opp i 2010 med adresse Henrik Ibsens gate 60 (Handelsbygningen). Abonnementet hadde stått på Bjørn Sostad.

Vi startet jakten på Sostad. Ingen treff på nettet eller i folkeregisteret, men Google kunne fortelle at etternavnet Sostad var et navn i USA, men ingen Bjørn Sostad i amerikanske registre.

Jakten på Sostad stoppet opp. Vi konkluderte med at amerikanerne hadde bestilt Aftenposten med et falskt navn.

Det var kun TV 2 som hadde bilder inne fra de tomme lokalene. Mange har spurt oss hvordan vi kom oss inn? Det var ganske enkelt. Etter at kontorene var fraflyttet ringte vi huseier i september 2010 og sa vi var på utkikk etter

kontorlokaler. Han hadde selvsagt noen ledige rom i 6. etasje, og dermed fikk vi utlevert nøkler slik at vi i ro og mak kunne sjekke ut de tomme lokalene. Selvsagt sørget vi for å ta mange bilder mens vi var der inne.

Før sakene ble sendt informerte vi huseier om vårt journalistiske prosjekt og forklarte at vi hadde fotografert rommene.

3.14 Undercover

Høsten 2010. Vi hadde holdt på med denne saken i over to år, og konklusjonen var at det ikke var mulig å komme videre utelukkende med ordinære journalistiske metoder.

Avsløring av en overvåkingsgruppe som kanskje opererte i Norge utenfor demokratisk kontroll, var et forhold av "vesentlig samfunnsmessig betydning", slik vilkåret er nedfelt i Vær Varsom-plaktens punkt 3.10⁶. I begynnelsen av september 2010 fikk vi klarsignal fra nyhetsredaktøren om å bruke falsk identitet i kombinasjon med skjult kamera.

Gjennom vårt arbeid hadde vi kommet over en person som kjente til miljøet rundt overvåkingsgruppen. Av kildemessige hensyn kan vi ikke utdype hvordan vi etablerte kontakt med mannen.

Asbjørn gikk inn i rollen som sikkerhetskonsulent Erik Karlsen i firmaet Beta Security ASA med adresse Cort Adelers gate 33. Adressen var et stort kontorbygg som også huset noe forsvarsvirksomhet.

To ganger opptrådte Asbjørn som Erik Karlsen. Det første møtet fant sted tirsdag 21. september 2010. Det andre 27. september 2010. I tillegg var det hyppig telefonkontakt med denne personen. Asbjørn opererte med et telefonnummer som ikke var registrert på TV 2.

På dette tidspunktet hadde vi lokalisert kontoret til agentene. Vi visste at amerikanerne hadde betalt strømregningen, og at de hadde flyttet i all hast våren 2010. Vi hadde også navnet på en Bjørn Sostad som hadde abonnert på Aftenposten. I tillegg hadde vi sikre opplysninger på at Gunnar Tveit var agent for amerikanerne. Vi visste at de jobbet med overvåking, men ikke så mye mer. Men det var nok til å gi inntrykk av at "Erik Karlsen" hadde god kunnskap om den amerikanske overvåkingen.

- *Har du vært inne på Rom 618!! Kjenner du til hva som foregår der?!*

Mannen var imponert. "Erik Karlsen" fikk høre at det var svært få mennesker som visste hva som skjulte seg bak døren. Enda færre som hadde vært inne i lokalene.

⁶ "Skjult kamera/mikrofon eller falsk identitet skal bare brukes i unntakstilfeller. Forutsetningen må være at dette er eneste mulighet til å avdekke forhold av vesentlig samfunnsmessig betydning." VVP, punkt 3.10

Alt som ble sagt på disse møtene ble tatt opp ved hjelp av et knappehullskamera.

- *Det var jo Olaf som bygde opp avdelingen vet du. Olaf, som du sikkert kjenner.*
- *Selvfølgelig kjenner jeg Olaf, svarte jeg, uten å ane hvem Olaf var.*
- *Han kom jo rett fra E-tjenesten..., prøvde jeg.*
- *E-tjenesten..! Nei, Olaf har jo tilbrakt halve livet i PST. Han nådde jo nesten helt til topps..., svarte han*

Asbjørn holdt på å bli avslørt, men det gikk bra. Han fikk i løpet av disse samtalene vite at:

- Gruppen ble etablert våren 2000.
- De hadde jobbet på skift 24 timer i døgnet.
- Flere av de ansatte var folk i 30 – 40 åra med forsvarsbakgrunn.
- Amerikanerne betalte lønnen.
- Jobben var å sikre amerikanske interesser i Norge. Først og fremst forhindre terror mot ambassaden.

Vedkommende var ikke klar over at de hadde flyttet, men han hadde vært inne i lokalene. Han ga detaljerte beskrivelser av hvor kontorpulter, arkivskap og satellittstyr var plassert. Vi fikk bekreftet at det jobbet en Bjørn i gruppen, men etternavnet Sostad var ukjent for han.

Dette var til nå det største gjennombruddet i arbeidet vårt. Det kom fordi vi hadde tilstrekkelig med kunnskap til å gjøre den falske identiteten Erik Karlsen troverdig.

3.15 Olaf Johansen

Men hvem var Olaf? Et søk i Atekst på Olaf og PST ledet oss til en artikkelserie i VG om "Det hemmelige Norge" som sto på trykk i perioden juli 2002 til juni 2003. I en artikkel fra 24. mai 2004 med tittelen "Vervet hysj-pensjonister" blir Olaf Johansen omtalt.⁷

I artikkelen får vi vite at Johansen var tidligere kontraterrørsjef i PST og nå jobbet som sikkerhetsrådgiver for den amerikanske ambassaden i Oslo. I en undersak sier Johansen at han arbeider for ambassaden bare "av og til".

⁷ Vervet hysj-pensjonister: <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=60789>

- En ren sikkerhetsjobb

Olaf Johansen bekrefter overfor VG at han fortsatt arbeider for den amerikanske ambassaden, men opplyser at omfanget av arbeidet i den senere tid er blitt betydelig nedtrappet.

- Jeg arbeider for dem av og til, sier Johansen og legger til: - Jeg har hatt ansvar for å

ANSATT: Olaf Johansen jobber for USAs ambassade.

Foto: JARL ERICHSEN

bygge opp et vaktkorps, og blant annet ansatt en del folk. Johansen stiller seg undrende til koblingen mellom hans eget og to kollegers engasjement ved ambassaden og de nære forbindelsene mellom PST og CIA.

- Dette er en helt ren sikkerhetsjobb. Jeg fikk jobben ved å sende søknad til USAs ambassade, sier Johansen til VG.

Men VG fant ingen grunn til å kikke Olaf Johansen nærmere i kortene i 2003.

Olaf Johan Johansen hadde vært en av toppene i Politiets Overvåkingstjeneste (POT). Han hadde jobbet i de hemmelige tjenestene siden tidlig på 70-tallet. Fra 1992 til 1997 var han anti-terrorsjef i POT og tilhørte den absolutte toppledelsen i tjenesten. Johansen hadde jobbet i POT i den perioden som fikk svært hard medfart i Lundrapporten.⁸ Her det ble avdekket en omfattende overvåkning av uskyldige nordmenn som overvåkingstjenesten mente var en trussel mot rikets sikkerhet.

Men når begynte Johansen å jobbe for amerikanerne? Et nytt søk i Atekst førte oss til en artikkel i Dagbladet fra 27. oktober 1999.⁹ I artikkelen med overskriften "Clinton-besøket 5 dager igjen: Dagbladets kamera skremte sikkerhetsfolkene" blir Olaf Johansen nevnt. I forbindelse med at Dagbladet fotograferer utenfor ambassaden blir de oppsøkt av en sikkerhetsvakt som identifiserer seg som Olaf Johansen.

Olaf Johansen hadde altså jobbet ved den amerikanske ambassaden i 1999, året før overvåkningsgruppen ble etablert. Spørsmålet var om han fortsatt jobbet for amerikanerne?

Det fantes ingen nye bilder av Johansen på nettet. Vi kontaktet Scanpix¹⁰ og fikk beskjed om at de hadde to bilder fra 1992. Asker og Bærum Budstikke fant også to fotografier fra 1996 i sitt arkiv.

Dette var 15 – 20 år gamle bilder. Menn kan endre utseende på så mange år. Igjen måtte vi gå gjennom mange timer med video-opptak fra desember 2009 og januar 2010. Jens fant frem til en mann han mente lignet på Johansen. Det

8 <http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Dokumentserien/1995-1996/Dok15-199596/>

9 Atekst: <http://ret->

web05.int.retriever.no/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=055007199910270028&serviceId=2

10 I en epost av 27. september 2010 opplyste Scanpix at de hadde to bilder av Olaf Johansen, tatt 18/2.1992. Bildene var scannet fra gamle gulnede telefotokopier.

var noe med nesen, ørene og hårfeste. Bildet hadde vi tatt den 8. desember 2009 fra kontoret vis a vis Handelsbygningen.

Vi var langt fra sikker på at det var Johansen vi så på opptaket.

Under en bakgrunnssamtale med en politimann i Oslo dro vi frem et stillsbilde fra opptaket som viste den gråhårede mannen utenfor Handelsbygningen:

- *Dette er vel en mann du kjenner igjen?* spurte vi.
- *Olaf ja, gammel spionjeger. Lurer på hvor han er blitt av...*

3.16 Follestad, svensken og SDU

I august 2010 gjorde vi et siste forsøk på å få tak i kilden til Jens. Det var gått 13 måneder siden siste møte. Alle forsøk på å nå han på Gmail-adressen hadde vært forgjeves. Han sto ikke oppført med telefonnummer og lukket aldri opp døren de gangene vi ringte på. Via en kilde fikk vi sporet opp et mulig telefonnummer og Jens sendte av sted en tekstmelding uten håp om respons:

"Lenge siden sist. På tide med en kaffe...?"

Denne gangen lyste det opp et svar på displayet.

"Gjerne. Hvor?"

Vi fikk kontakt. Ville kilden si noe mer? Jens spurte om han kunne ta med seg en kollega og til alt overmål var det også greit. Tanken var at Asbjørn skulle gi inntrykk av at han hadde svært mye kunnskap. Dermed håpet vi at kilden ville senke skuldrene. Han var imponert over at vi hadde funnet kontoret. Han mente det var Oslos mest hemmelige adresse. Vi spurte om han kunne se på bildene vi hadde tatt av folk inn og ut av Handelsbygningen.

Han bladde i bunken, og smilte. Han gjenkjente tydeligvis flere av dem, men ville - uvisst av hvilken grunn - bare gi oss ett navn.

- Denne fyren med lue er Ivar Follestad. Tidligere politiavdelingssjef i Kripas, sa han.

Follestad. En gang kjent for å være Norges dyktigste politimann på å finne identiteten til folk. Lang fartstid i Kripas. Han hadde jobbet med store ulykker, blant annet flyulykken på Operafjellet på Svalbard som kostet 141 mennesker livet. Follestad var mannen som identifiserte de omkomne russerne.¹¹

Jobbet han nå med å overvåke nordmenn? I så fall hadde amerikanerne rekruttert en gullgutt. Vi hadde ikke klart å se at mannen med svart lue var Follestad. Asbjørn hadde jo tatt bilder av Follestad den 26. april 2010. Denne dagen foregikk det en demonstrasjon på Slottsplassen i anledning

¹¹ <http://no.wikipedia.org/wiki/Operafjell-ulykken>

statsbesøket til Russlands president Dmitrij Medvedev og kona Svetlana Medvedeva.

Asbjørn var til stede med sitt lille videokamera og observerte da den tidligere Kripos-toppen som stod og kikket på både demonstranter og statsoverhoder. Etter en halvtime forsvant Follestad fra Slottsplassen og gikk inn på den amerikanske ambassaden.

Vi hadde konkludert med at han var en sivil ansatt sikkerhetsekspert inne på ambassaden, og ikke drev med overvåking eller registrering av nordmenn.

- *Follestad. Det må være lederen?* spurte vi.
- *Nei, svarte kilden.*
- *Det er en svenske. Det vil si; han snakker norsk men er halvt svensk. Jeg tror han heter Bjørn. Vet ikke etternavnet.*

Sostad! Bjørn Sostad. Lederen? Kunne det være så enkelt. Mannen som hadde abonnert på Aftenposten. Kanskje kunne vi finne han i svenske registre.

Like før kildemøte var over, nærmest i det vi reiser oss opp og skal gå, lurer vi på om det er noen forskjell på spaning, kontraspaning og overvåking. Så vi spør:

- *Hva kaller du det gruppen holder på med?*

Han misforsto spørsmålet og trodde vi spurte etter navnet på gruppen. Han tok en serviett og skrev tre bokstaver: SDU.

- *SDU? Hva er det?*
- *Surveillance Detection Unit. Det er det de heter.*

Gruppen hadde altså et navn. Han ville ikke fortelle noe mer om hva SDU var.

Dette var et svært viktig gjennombrudd. Endelig begynte ting å skje. Vi skulle gjenoppta jakten på Bjørn Sostad og vi skulle finne ut hva Surveillance Detection Unit - forkortet til SDU – var.

3.17 Surveillance Detection Unit

Vi startet med å gjøre et enkelt søk på nettet på "Surveillance Detection Unit". Vi var spent hvor dette ville bære hen. Noen av de første søkeresultatene vi fikk opp var stillingsannonser fra amerikanske ambassader og konsulater verden over.

Ved konsulatet i Tijuana i Mexico var det lyst ut en ledig stilling som Surveillance Detection Unit Coordinator. I stillingsinstruksen stod det:¹²

¹² <http://tijuana.usconsulate.gov/sdunit.html>

"The employee provides oversight and management of all daily operations of Surveillance Detection (SD) team, and of SD Command Post and resources. Supervises and coordinates all surveillance operations of the U.S. Consulate General Tijuana SD team. Collects all surveillance data from the various members of the SD team and analyze the information obtained."

Vi forstod raskt at overvåkingsgruppen ikke var unik for Norge. Vi fant 21 stillingsannonser fra amerikanske ambassader/konsulat verden over, hvor de søkte etter ulike medarbeidere til kontra-overvåkingsgrupper. Alt fra teknikere, analytikere til vakter. Men vi fant ingen stillingsannonser fra de amerikanske ambassadene i Norden.

De 21 stillingsannonsene inneholdt svært verdifull informasjon for oss. Her fikk vi beskrevet arbeidsoppgavene til ansatte i overvåkingsgruppene ned til detalj. I annonsene fikk vi beskrevet en enhet som skal overvåke og registrere mistenkelig aktivitet i områdene rundt amerikanske ambassader og konsulat.

I noen av stillingsannonsene ble det referert til "Surveillance Detection Program" forkortet til SDP.¹³

Nye søk på nettet ledet oss til et interessant dokument på det amerikanske utenriksdepartementets hjemmesider. Dokumentet viste seg å være deler av en manual for hvordan utenriksstasjonene skal bygge opp sitt sikkerhetsprogram: "U.S. Department of State Foreign Affairs Manual Volume 12 – Diplomatic Security".¹⁴

I dette åtte siders dokumentet går det frem at "Surveillance Detection Program" er en svært viktig del av sikkerhetsopplegget ved amerikanske utestasjoner.

I dette dokumentet ble det videre referert til en ny detaljert manual om ambassadesikring: "12 FAH-7, Local Guard Program Handbook". Denne manualen skulle vise seg å være fjernet fra utenriksdepartementets hjemmesider – uvisst av hvilken grunn. Men ved hjelp av en gammel link til disse dokumentene og web.archive.org (en slags tidsmaskin hvor du kan lese dokumenter/sider som er fjernet fra nettet) klarte vi å få tak i den detaljerte manualen på flere hundre sider.¹⁵

13 http://kabul.usembassy.gov/vacancy09_122.html

14 <http://www.state.gov/documents/organization/88383.pdf>

15 Manualen er å finne her: <http://web.archive.org/web/20080611184622/www.state.gov/m/a/dir/regs/fah/12fah07/>

Home Issues & Press Travel & Business Countries Youth & Education Careers About State

You are in: [Under Secretary for Management](#) > [Bureau of Administration](#) > [Office of Directives Management](#) > [Regulations](#) > [Foreign Affairs Handbooks](#)

Bureau of Administration

Office of Directives Management

Regulations

Foreign Affairs Handbooks

12 FAH-7 Local Guard Program

- 000 LOCAL GUARD PROGRAM
- 100 CREATING A LOCAL GUARD PROGRAM
- 200 PROGRAM MANAGEMENT
- 300 FUNDING AND BUDGET PROCESS
- 400 LOCAL GUARD SERVICES
- 500 LOCAL GUARD TRAINING
- 600 EQUIPMENT
- 700 COVERAGE
- APPENDICES

000 LOCAL GUARD PROGRAM

- [010 BACKGROUND](#) [57 Kb]
- [020 CONCEPT AND PHILOSOPHY](#) [56 Kb]
- [030 REFERENCES](#) [54 Kb]

100 CREATING A LOCAL GUARD PROGRAM

- [110 SCOPE AND AUTHORITY](#) [53 Kb]
- [120 DETERMINING REQUIRED SECURITY MEASURES](#) [77 Kb]
- [130 TYPES OF LOCAL GUARD PROGRAMS](#) [69 Kb]

200 PROGRAM MANAGEMENT

- [210 FACILITY PROTECTION DIVISION](#) [50 Kb]
- [220 PROGRAM DESIGN AND APPROVAL](#) [69 Kb]
- [230 PROGRAM MANAGEMENT REVIEW](#) [52 Kb]
- [240 LGP CHANGES AND OTHER CONSIDERATIONS](#) [53 Kb]

300 FUNDING AND BUDGET PROCESS

- [310 OFFICE RESPONSIBILITIES AND PROCEDURES RELATED TO BUDGET PROCESS](#) [55 Kb]
- [320 PROGRAM FUNDING](#) [54 Kb]

400 LOCAL GUARD SERVICES

- [410 CONTRACTING FOR LOCAL GUARD SERVICES](#) [71 Kb]
- [420 GUARD CONTRACTING PROCESS](#) [74 Kb]
- [430 MANAGERIAL RESPONSIBILITIES](#) [83 Kb]
- [440 PERSONAL SERVICE AGREEMENT](#) [68 Kb]

Skjermdump av manualen vi klarte å finne ved hjelp av [web.archive.org](#).

Dette dokumentet skulle bli nøkkelen for oss til å forstå hvordan USA har bygd opp sitt sikkerhetsopplegg rundt sine ambassader, konsulat og boliger tilhørende ambassadeansatte. Dokumentet er utformet som en ABC i ambadesikkerhet.

Her er stillingsbeskrivelsen til medlemmene av overvåkingsgruppen – SDU:

“Occupy surveillance detection points in the areas of the assets being observed. At these points, maintain a log, recording the license plate numbers of vehicles moving suspiciously (slow or fast) when passing the front, side or rear of the patrol area. Also record license plate numbers and descriptions of vehicles where the passenger(s) appear to be taking pictures, person(s) acts suspicious, appear to be out of place, or makes an effort to blend into the area. Photograph and/or video and/or record the suspicious acts.”¹⁶

I dette dokumentet fremgår det også at amerikanske utestasjoner ikke kan etablere SDUer uten at dette er klarert med vertslandet.

“ U.S. Government surveillance detection requirements will normally not be met by host government forces, but the nature of the program requires host government concurrence before implementation.”¹⁷

Dette punktet skulle vise seg senere å danne grunnlaget for en offentlig “krangel” mellom USA og Norge. Norske myndigheter hevder de aldri har gitt

¹⁶ “12 FAH-7 APPENDIX I GENERAL AND POST ORDERS”,

<http://web.archive.org/web/20080611184622/www.state.gov/m/a/dir/regs/fah/12fah07>

¹⁷ “12 FAH-7 H-220 PROGRAM DESIGN AND APPROVAL”,

<http://web.archive.org/web/20080611184622/www.state.gov/m/a/dir/regs/fah/12fah07>

godkjennelse til en slik overvåkingsenhet, mens USA flere ganger uttalte at dette programmet var satt i gang i full forståelse med Norge.¹⁸

Etter å ha gått gjennom flere hundre sider med manualer for sikkerhet forstod vi at det vi hadde avdekket i Norge var en del av et verdensomspennende amerikansk sikkerhetsprogram. Vi fant også historien bak "Surveillance Detection Program". SDU ble lansert kort tid etter terrorangrepene mot de amerikanske ambassadene i Dar-es-Salam i Tanzania og Nairobi i Kenya i 1998. 1,4 milliarder dollar ble bevilget til øyeblikkelig oppgradering av sikkerheten ved amerikanske utestasjoner.¹⁹

Noe som ikke stod omtalt i manualen "Local Guard Program Handbook" var hvor opplysningene som SDU samlet inn skulle registreres. Blant de 21 stillingsannonsene vi gikk gjennom ble det flere ganger nevnt at SDU skulle registrere mistenkelige hendelser og personer i databaser. Men det ble ikke spesifisert hvilke databaser. Bortsett fra i en meget utfyllende stillingsannonse fra den amerikanske ambassaden i Accra i Ghana.²⁰

Her står det at ansatte skal bruke "Security Incident Management and Analysis System" forkortet til SIMAS til å registrere detaljerte opplysninger om mistenkelige personer, kjøretøy og hendelser.

Denne stillingsannonsen ga oss en ny viktig ledetråd. Et nytt søk på det amerikanske utenriksdepartementets hjemmesider ga oss, takket være amerikanske Freedom of Information Act²¹, en detaljert databasebeskrivelse av SIMAS.²²

I det åtte sider lange dokumentet går det frem at SIMAS er databasen hvor amerikanske utestasjoner skal registrere personer og hendelser som er mistenkelige. Detaljerte opplysninger og bilder av personer som kan tenkes å utgjøre en fare for USA skal registreres her. CIA, FBI og mange andre amerikanske myndighetsorgan har tilgang til informasjonen som er registrert i SIMAS. SIMAS-databasen har en nøkkelfunksjon i amerikanernes kamp mot terror.

Den skriftlige dokumentasjonen i saken er i hovedsak skrevet på engelsk. Mange av dokumentene er skrevet på et teknisk, til dels vanskelig språk (blant annet beskrivelsen av databasen SIMAS). Flere av dokumentene er meget sentrale i forhold til å forstå oppbyggingen av overvåkingsenheten. Det var viktig for oss å være helt nøyaktig i oversettelsen av dokumentene for å ikke bomme på fakta. Vi brukte derfor et profesjonelt byrå til å oversette en del av dokumentene fra

18 "USA står på sitt", 5. november 2010: <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/usa-staar-paa-sitt-mener-fortsatt-norge-var-informert-3334036.html>

19 The Terrorist Threat: Are United States Diplomatic Facilities Overseas Safe? by David R. Haag. U. S. Department of State, <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf&AD=ADA420166>

20 <http://ghana.usembassy.gov/root/pdfs/wwwfsudeco.pdf>

21 [http://en.wikipedia.org/wiki/Freedom_of_Information_Act_\(United_States\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Freedom_of_Information_Act_(United_States))

22 <http://www.state.gov/documents/organization/103522.pdf>

engelsk til norsk. Vi valgte for eksempel å publisere både den engelske versjonen og den norske oversettelsen av SIMAS-dokumentet på våre nettsider tv2.no.²³

3.18 Svensken

Vi sjekket det svenske folkeregisteret med negativt resultat. Ingen treff på Bjørn Sostad. Svenske Bjørn var oppgitt til å være lederen av gruppen og det var viktig for oss å komme i kontakt med han. Vi arbeidet nå ut fra teorien om at fornavnet var korrekt, mens etternavnet som var oppgitt til Aftenpostens abonnementservice var skrevet feil.

Ved hjelp av Google søkte vi på alle tenkelige skrivemåter av etternavnet – med utgangspunkt i Sostad – i kombinasjon med fornavnet Bjørn. Etter noe tids søking kom vi over Bjørn xxxxxxxx.²⁴ Men det var få spor etter denne mannen på nettet utover treff på nettavisenes skattelister. Vi fikk ingen treff i telefonkatalogen. Men navnet hans dukket opp i en medlemsliste for en lokalavdeling av Norske Redningshunder som vi fant på nettet. Her står en Bjørn xxxxxxxx oppført med hjemmetelefon og mobilnummer, bostedsadresse, hunderase og navn på hunden.

Dette kunne være vår Bjørn. Men det kunne jo like godt være en hvilken som helst annen Bjørn. Kilden hadde fortalt at den Bjørn vi skulle ha tak i var svensk. Når man søker i Google kan man være heldig – også med meget enkle søk. Vi søkte xxxxxxxx + svensk. Enkelt og greit.

Dette ga 2440 resultater. På side sju i søkeresultatene dukket etternavnet xxxxxxxx opp i et medlemsblad for en svensk-norsk forening. I bladet omtales en xxxxxx xxxxxxxx som medlem av en svensk ideell forening i Norge. Et søk i telefonkatalogen ga oss både adresse, hjemmetelefon og mobilnummer.

Da vi sammenliknet kontaktdataene opp mot hva vi hadde funnet på Bjørn xxxxxxxx fant vi ut at de to var oppført med samme bostedsadresse og hjemmetelefonnummer.

En kilde foretok et søk i folkeregisteret og vi fikk bekreftet at xxxxxx xxxxxxxx var mor til Bjørn xxxxxxxx. Det fremgår videre av folkeregisteret at Bjørn xxxxxxxx innvandret til Norge fra Sverige på midten av 90-tallet. Mannen var nå folkeregistrert på en annen adresse, enn den som var oppgitt i medlemsbladet.

Vi har da navn og adresse på en Bjørn som er i midten av 40-årene og som opprinnelig er svensk. Vi har et mobilnummer som skal være hans. Mannen har vært med i Norske Redningshunder og har hatt hvert fall hatt hund. Vi vet ikke mer. Vi vet ikke om dette er vår Bjørn.

23 Databasebeskrivelsen av SIMAS på norsk, publisert på tv2.no: <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/dette-registrerte-usa-om-nordmenn-3333061.html>

24 Vi har valgt å anonymisere navnet hans i denne SKUP-rapporten siden vi ikke har offentliggjort det. Se følgenotat til Skup-juryen.

Vi ringer flere av medlemmene som står oppført i den samme medlemslisten til Norske Redningshunder. Kanskje noen av de vet noe mer om Bjørn xxxxxxxx? Vi ringer rundt ti personer som er oppført på listen, men ingen kan huske mannen. Heller ikke hunden. Han kan ikke ha vært medlem lenge, sier flere. Vi fant heller ingen bilder av Bjørn på nettet.

Onsdag 13. oktober 2010 banket vi på døra til Bjørn xxxxxxxx. Ut kom en kvinne i joggedress. Vi presenterte oss og spurte om Bjørn var inne.

- Har dere legitimasjon? spurte hun.

Det var første gang vi var avkrevd legitimasjon i døra på et privathus. Kvinnen forsvant inn i huset og ble borte i noen minutter. Da hun kom tilbake fortalte hun at hun jobbet i politiet og måtte ta sine forholdsregler.

- Nei, han bor ikke her, sa hun. Og i det vi skulle til å gå. - Vær klar over at det dere holder på med kan ødelegge for dem som prøver å trygge noe i dette landet. sa hun, og lukket døren igjen.

Tilbake på kontoret gjorde vi en bakgrunnssjekk på kvinnen. Hun jobbet i politiet.

Hadde vi funnet gruppens leder? Vi klarte ved hjelp av kilder å spore opp et bilde av Bjørn xxxxxxxx, men det var noen år gammelt.

En kilde bekreftet, når han fikk se bilde, at dette var den operative lederen av gruppen. Befant Bjørn seg i billedbunken vår? Han hadde et utseende som det ved hjelp av hårfrisyre og skjeggvekst var enkelt å endre på. Fotoredigerer Jon Eirik Olsen gikk gjennom alle opptakene våre på nytt, men uten å finne Bjørn.

Stillsbildet vi hadde fått tak i kunne vi ikke publisere uten å avsløre kilden som hadde gitt oss det, og som vi hadde lovet kildebeskyttelse.

I flere dager forsøkte vi å komme i kontakt med Bjørn på ulike adresser, men også det uten resultat.

Navn og bilde av SDU-gruppens operative leder ville blitt offentliggjort i den første reportasjen dersom vi hadde hatt et bilde vi kunne bruke. Etter hvert ble det tatt en redaktøravgjørelse om kun å identifisere SDU-agenter med en fortid som polititjenestemenn. Til sammen klarte vi å identifisere seks tidligere polititjenestemenn.

3.19 Identifisering

Fra de mange timene med video-opptak hadde vi hentet ut rundt 100 portretter Disse ble både printet ut og lastet vi inn på en ny Gmail-konto. Noen kilder fikk passordet til kontoen og kunne sjekke vårt "agentarkiv". Var det kjente ansikter der? Noen som hadde jobbet i Forsvaret, E-tjenesten, PST, eller folk med vekterbakgrunn.

Det ble også en vane og ta med fire, fem bilder når vi hadde kildemøter. Vi fortalte ikke hva vi jobbet med, men spurte om de visste hvem personene var. Utbytte ble heller magert sett i forhold til hvor tidkrevende dette hadde vært.

Da vi presenterte den første saken 3. november 2010 hadde vi klart å skaffe navn og bilder av sju personer som jobbet eller hadde jobbet med overvåking for amerikanerne. Navnene dukket opp i ulike kildesamtaler underveis.

Etter at vi hadde publisert de første sakene dukket det opp nye kilder som kunne bidra med flere navn. Til slutt klarte vi å identifisere 11 av de anslagsvis 15 – 20 personene i den svært hemmelige SDU-gruppen. Opplysningene om de 11 var bekreftet av minimum to uavhengige kilder.

Blant de vi til slutt klarte å identifisere var tidligere Treholt-etterforsker, Leif Karsten Hansen (72) som vi lenge hadde forsøkt å knytte til gruppen uten å lykkes.²⁵

I tillegg hadde vi navn på personer som kun var bekreftet av en kilde. Disse gikk vi ikke ut med.

I den første saken identifiserte vi kun Olaf Johansen og Gunnar Tveit. Innledningsvis mente vi at det holdt å vise bilder av "hovedmannen" Johansen, samt Tveit som ble "bevist" på at overvåking fant sted langt unna ambassadens nærområde.

Disse klarte vi til slutt å identifisere:

Olaf Johan Johansen (71) - Tidligere politiinspektør og anti-terrorsjef i Politiets Overvåkingstjeneste. Johansen sluttet i POT i januar 1997.

Gunnar Tveit (63) - 63-åringen har tidligere vært politiavdelingssjef ved Oslo politidistrikts Operative samordningsseksjon. Tveit har også hatt en lederstilling i Beredskapstroppen (såkalte Delta).

Ivar Follestad (70) - har tidligere jobbet som politiavdelingssjef i Kripos. Han har vært åpen om at han har jobbet ved den amerikanske ambassaden, men ikke at han har hatt tilknytning til overvåkingsteamet

Leif Karsten Hansen (72), som er blitt beskyldt for å ha jukset med pengebeviset i Treholt-saken, hadde en svært sentral rolle da den hemmelige overvåkingsgruppen Surveillance Detection Unit (SDU) ble etablert i Handelsbygningen våren 2000. Hansen jobbet tidligere i Teknisk avsnitt i POT.

Per Ivar Borseth (66) - har jobbet i Oslo politidistrikt. Han har blant annet jobbet i Beredskapstroppen..

Synnøve Paulsen (61) - har jobbet som politiavdelingssjef i Kripos. Hun var leder av Desken og Europol på Kripos. Hun har internasjonal erfaring blant annet som politirådgiver i Albania.

²⁵ <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/treholtetterforsker-var-sentral-i-overvaakingsgruppen-3335182.html>

Mann (44) - Operativ leder av SDU-gruppen. Han har ingen erfaring fra norsk politi eller Forsvaret. 44-åringen er opprinnelig født i Sverige og er samboer med en norsk politikvinne.

Mann (39) - Bakgrunn fra Forsvaret og har deltatt i flere utenlandsoperasjoner.

Mann (41) - jobber i dag i en sivil deltidsstilling ved Oslo politidistrikt. Han har jobbet i Oslo politidistrikt siden 2001. Samtidig som han har jobbet i politiet har han jobbet i overvåkingsgruppen. Han ble tilknyttet SDU rundt 2004. Mannen er også tilknyttet en spesialavdeling i Forsvaret og har deltatt på noen utenlandsoperasjoner.

Mann (39) - har lang fartstid fra en spesialavdeling i Forsvaret.

Mann (37) - har bakgrunn fra en spesialavdeling i Forsvaret.

3.20 De skjulte opptakene

Det oppsto en redaksjonell diskusjon rundt bruken av de skjulte opptakene med den falske identiteten "Erik Karlsen". Skulle de brukes og hvordan?

På den ene siden ble det argumentert for at opptakene med Erik Karlsen utgjorde den tyngste dokumentasjonen. Her var det en person med høy troverdighet som snakket detaljert om gruppens aktiviteter.

Mye av det som ble sagt til "Erik Karlsen" understreket det ekstreme hemmeligholdet rundt SDU-enheten og hvilket taushetsregime amerikanerne hadde etablert rundt gruppen.

Bruk av de skjulte opptakene ville i tillegg også gjøre det enklere å skape en mer fengende fjernsynsreportasje. For opptakene var svært gode.

Argumentene mot å bruke opptakene var dels at de kunne skape problemer for vedkommende, og dels at gode avsløringer ofte blir overskygget av en etterfølgende diskusjon rundt metodebruk. Det siste ønsket vi for all del å unngå.

De skjulte opptakene ble aldri brukt, men mannen som ble utsatt for "Erik Karlsen" ble selvsagt orientert før ambassadesaken ble sendt. Noe av det vi ettertid er fornøyd med er at vi ikke falt for fristelsen til å bruke disse opptakene.

3.21 Svart arbeid

I løpet av de to årene vi arbeidet med saken fikk vi høre fra flere kilder at mange nordmenn som jobbet for den amerikanske ambassaden i Oslo ikke betalte skatt. Kilder opplyste at det var "svært attraktivt" å jobbe for amerikanerne fordi det var så "gunstige skatteordninger".

Det som gjorde det så "gunstig" var at den amerikanske ambassaden i Oslo ikke sendte inn lønnsinnberetninger til Oslo kemnerkontor. Det betyr at de ansatte selv måtte fortelle skattemyndighetene hvor mye de har tjent.

Vi kontaktet Finansdepartementet for å få kunnskap om skattereglene for ambassadeansatte. Kanskje var det spesialavtaler mellom Norge og USA? Men reglene for norske statsborgere ansatt ved utenlandske ambassader i Norge er enkle: De skal skatte av sin inntekt til Norge.

Vi ba om innsyn i Arbeidstakeregisteret (Aa-registeret) om hvor mange arbeidsforhold som var registrert på American Embassy (org. nr. 983 447 449). Fra kommunikasjonsrådgiver Lise Jørenn Grøndahl Berg i Arbeids- og velferdsdirektoratet fikk vi opplyst at det ikke var registrert arbeidsforhold på ambassaden.

Divisjonsdirektør Atle Myklebust ved Oslo kemnerkontor bekreftet overfor oss at det var et problem at flere utenlandske ambassader i Norge lar være å sende inn lønnsinnberetninger. I 2003 fant Oslo kemnerkontor det nødvendig å sende ut et brev til ambassadene i hovedstaden etter mistanke om omfattende svart arbeid.²⁶

Vi hadde hørt fra kilder at de som jobbet i SDU skal ha fått bruttolønn utbetalt i kontanter og/eller på konto.

Vi bestemte oss for å sjekke et utvalg av personene som vi hadde fått bekreftet jobbet i overvåkingsgruppa ved den amerikanske ambassaden i Oslo. Av kildemessige hensyn kan vi ikke komme inn på hvordan vi sjekket ut disse personene. Men ryktene om at flere av de som jobbet i overvåkingsgruppen ikke betalte skatt ble bekreftet.

Vi fikk blant annet bekreftet at Olaf Johan Johansen og Gunnar Tveit – to av de mest sentrale i overvåkingsenheten – ikke har oppgitt inntekter fra ambassadejobbingen til skattemyndighetene.

Johansen hadde i perioden 2000 til 2009 kun ført opp sin ordinære politipensjon som inntekt. Den eneste inntekten Tveit har oppgitt i selvangivelsen for årene 2005 til 2009 er en fullt opptjent politipensjon. To andre personer i SDU-gruppen som vi sjekket ut, hadde heller ikke oppgitt at de hadde inntekter fra ambassaden i perioden de jobbet der.

De norske ansatte ved den amerikanske ambassaden har undertegnet en kontrakt hvor de forplikter seg til selv å melde inn inntektene til skattemyndighetene. Dette ble senere bekreftet av den amerikanske ambassaden i Oslo.²⁷

Mandag 8. november publiserte vi saken om at to av de mest sentrale personene i overvåkingsgruppa ikke hadde oppgitt inntekt til beskatning.

26 Et brev med tittelen "Information to embassies and consulates concerning their obligations as employers in Norway" ble sendt ut fra Oslo kommune, Kemnerkontoret i 2003.

27 http://norway.usembassy.gov/nov_12_2010.html

I januar 2011 ble det kjent at åtte tidligere ansatte i overvåkingsgruppa har innrømmet overfor skattemyndighetene at de har jobbet svart for den amerikanske ambassaden. Det viste seg at de åtte meldte seg bare noen få dager etter at vi publiserte skattesaken i november. De åtte ba sågar om amnesti siden de frivillig hadde meldt seg for skattemyndighetene.

Skattesakene er oversendt Østfold politidistrikt som har fått ansvaret for å etterforske forholdene rundt ambassadesaken.

3.22 Grav først – spør siden

Vi hadde gravd. Etter over to års arbeid med saken var det tid for å spørre. Frem til begynnelsen av oktober 2010 hadde vi ikke konfrontert noen myndighetspersoner, verken i Norge eller USA, med våre funn.

Vi var spente på reaksjonene. Vi var forberedt på at dette kunne bli en solid nedtur for oss. For tenk om dette var klarert med norske myndigheter? Tenk om dette var en del av et hemmelig sikkerhetsprogram som var underlagt en eller annen form for demokratisk kontroll i Norge.

Før vi gikk i den første bakgrunnssamtalen var vi forberedt på at vi kunne få en anmodning om å ikke publisere opplysningene vi satt på av hensyn til for eksempel rikets sikkerhet.

De første vi valgte å kontakte var EOS-utvalget (Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste).²⁸ Vi tenkte at dersom dette var klarert med norske myndigheter så måtte dette utvalget vite om amerikanernes overvåking. Tre uker før vi publiserte den første saken møtte vi Helga Hernes, lederen av EOS-utvalget og to jurister. Vi hadde med redaksjonssjef Niklas Lysvåg på dette møtet.

Før møtet hadde vi gått gjennom alle årsmeldingene fra EOS-utvalget siden utvalget ble opprettet i 1996 for å se om ambassade-overvåkingen var nevnt der. Vi fant ikke noe som tydet på at dette hadde vært gjenstand for granskning fra utvalgets side. Men i flere årsmeldinger ble det understreket at EOS anså det som viktig å ta stikkprøver av hvilke personopplysninger som blir gitt til utlandet for å forsikre seg om at Norge ikke bryter forpliktelse nedfelt i den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK). Det er også satt strenge vilkår for utlevering av opplysninger om norske statsborgere til utlandet.²⁹

28 EOS-utvalget ble opprettet av Stortinget i 1996. Bakgrunnen for opprettelsen var omfattende debatt omkring virksomheten i de hemmelige tjenestene. Debatten førte til nedsettelse av Lundkommisjonen, som konkluderte med at det særlig i 1960- og 70-årene hadde pågått en omfattende ulovlig politisk overvåking. (www.eos-utvalget.no)

29 "Retningslinjene innfører eit uttrykkeleg krav om at formålet med å levere ut opplysningane skal stå i forhold til konsekvensen for personen det gjeld. Det følgjer vidare av føresegna at PST, når tenesta vurderer om opplysninga kan utleverast, skal leggje vekt på kva kvalitet opplysninga har, kor viktig ho er, kven ho handlar om, og kven som skal få opplysningane." Årsrapport 2007: <http://www.eos-utvalget.no/filestore/EOS2007.pdf>

Vi hadde bedt om en bakgrunnssamtale med EOS-lederen Helga Hernes og den 15. oktober klokken 11 presenterte vi våre funn for henne for å høre om dette var noe utvalget kjente til. De to juristene noterte iherdig.

Vi forstod etter hvert at dette var helt nye opplysninger for EOS-utvalget. Denne overvåkingen på norsk jord hadde Helga Hernes eller de to juristene aldri før hørt om. Dette var altså en overvåking som ikke var underlagt noen form for norsk demokratisk kontroll.

Vi var opptatt av jusen rundt dette. For det er ikke alltid ulovlig å overvåke. Privatpersoner kan for eksempel ta bilder av et demonstrasjonstog uten at man bryter norsk lov. Men kan ansatte ved en utenlandsk ambassade registrere og ta bilder på norsk jord av personer de oppfatter som mistenkelige? Hva om disse opplysningene så blir puttet inn i en database som er plassert i USA eller inne på et ambassadeområde?

Dette var nye problemstillinger for de tre representantene fra EOS-utvalget. Hadde denne databasen vært plassert på norsk jord hadde man måtte ha en konsesjon fra Datatilsynet.³⁰

Vi forstod at dette var komplisert jus. Helga Hernes henviste oss videre til Datatilsynet som har ekspertisen på dette området. Vi hadde foreløpig ingen grunn til å kalle dette for en ulovlig overvåking.

Men selv om EOS-utvalget ikke hadde hørt om dette, kunne det likevel være slik at norske myndigheter på ett eller annet nivå var orientert om det amerikanske overvåkingsprogrammet.

3.23 Oslo politidistrikt

Oslo politidistrikt har ansvaret for å ivareta sikkerheten til ambassadene i hovedstaden. Vi var overbevist om at de måtte kjenne til overvåkingen. Etter møtet med EOS-utvalget ba vi om en bakgrunnssamtale med stabssjef Johan Fredriksen i Oslo politidistrikt. Det er han som har det operative ansvaret for ambassadesikkerhet. Med på møtet hadde han med politiledelsens juridiske rådgiver, politiinspektør Runa Bunæs. Vi fortalte først om våre funn, før vi spurte om dette var noe politiledelsen i Oslo kjente til.

Under samtalen kom det frem at polititjenestemenn ved noen anledninger de siste årene hadde observert tidligere kolleger som fotograferte demonstranter i Oslo sentrum, og at dette var rapportert oppover i systemet. Et par ganger skal tjenestemenn ha tilsnakket tidligere kollegene og gitt uttrykk for at de ikke likte at de fotograferte demonstrantene.

Det kom også frem at dette hadde vært tema på et møte mellom politiledelsen og ambassaden for noen år siden. Da hadde representantene fra Oslo politidistrikt vært tydeligere på at ambassaden har ansvaret på eget område og at det er norsk politi som har ansvaret på utsiden av ambassadens område.

³⁰ Konsesjonsplikt: http://www.datatilsynet.no/templates/article____215.aspx#kons

Stabssjef Johan Fredriksen opplyste at Oslo-politiet ikke hadde registrert lovbrudd:

“Slik denne virksomheten har blitt oppfattet av oss og slik de har framstått, så rammes ikke det av norske lover.”

Men Fredriksen var tydelig på at det vi presenterte var mye mer enn det han hadde kunnskap om. Han visste ikke at overvåkingsgruppen hadde et navn – Surveillance Detection Unit – eller at opplysningene ble lagret i en database kalt SIMAS. Han kjente heller ikke til kontoret i Handelsbygningen.

Vi var også opptatt å få Oslo-politiets vurdering av jusen i det vi hadde avdekket. Juridisk rådgiver, politiinspektør Runa Bunæs trodde ikke denne overvåkingen ble rammet av norsk lov:

“Det at Per og Pål i denne enheten tusler litt rundt og tar bilder er antagelig ikke straffbart. Det er i alle fall ikke noe politiet skal gripe tak i.” sa hun på møtet.

Hun trodde kanskje at virksomheten brøt med Wien-konvensjonen artikkel 12, siden enheten hadde kontorer på utsiden av ambassadeområdet. Artikkel 12 lyder:

*“Senderstaten kan ikke, uten mottakerstatens uttrykkelige forhåndssamtykke opprette kontorer, som utgjør en del av stasjonen, på andre steder enn det sted hvor stasjonen selv er opprettet.”*³¹

Vi gikk fra politihuset med en bekreftelse på at mye av det vi hadde avdekket gjennom to års arbeid var helt nytt for Oslo politidistrikt. Men fortsatt var det uklart for oss om dette var i strid med norske lover.

3.24 Politiets Sikkerhetstjeneste

Vi hadde bestemt oss for å kontakte alle myndighetsorgan som kunne tenkes å ha kunnskap om amerikanernes overvåking eller som kunne gjøre vurderinger rundt lovligheten av en slik enhet. Vi fikk også en bakgrunnsamtale med tjenestemenn i Politiets Sikkerhetstjeneste. Det er PST som utarbeider trusselvurderinger som igjen danner grunnlag for ambadesikring.

Også for dem var store deler av det vi presenterte helt nytt. Men også de hadde observert tidligere politikolleger som blant annet hadde fotografert demonstranter. Stikkordene under er notert under møtet med representantene fra PST datert 19. oktober 2010:

- Vi har ved noen anledninger antydnet overfor USA at dette ikke er i tråd med norsk lov og at det kun er norsk politi som skal drive politioperativt arbeid på norsk jord.

31 Wien-konvensjonen om diplomatisk samkvem av 1961: <http://lovdata.no/traktater/index.html>

- Når vi gjennom uformelle kanaler har hørt om denne virksomheten har vi sagt i fra om at dette må dere sørge for å avslutte.
- Det er ingenting i vår instruks eller i vårt regelverk som tilsier at vi har noe grunnlag for å gå videre med dette – altså finne ut om det er begått noen ulovligheter.
- Eventuelle brudd på personvernlovgivningen ligger langt utenfor vårt mandat.
- Vi har ingen rolle i dette.
- Kommentarene her på huset er at det bare er bra at dette kommer fram.
- Høres ut som en jævla bra sak...

Men det vi ikke visste på dette tidspunktet var at Politiets Sikkerhetstjeneste allerede vinteren/våren 2010 var blitt orientert av den amerikanske ambassaden om at vi skulle lage sak om overvåkingsprogrammet. Dette kom først frem under justisminister Knut Storbergets redegjørelse for Stortinget 17. november.³²

Etter bakgrunnssamtalen hos PST forstod vi at vi hadde avdekket forhold som var helt nytt for norsk politi. Men kunne dette ha blitt klarert på regjeringsnivå uten at politiorganene var blitt orientert?

3.25 Utenriksdepartementet

I slutten av oktober henvender vi oss både til Justisdepartementet og Utenriksdepartementet. Vi sender over et sammendrag av våre funn til departementene. I eposten av 20. oktober 2010 stiller vi tre konkrete spørsmål til informasjonsavdelingen i UD:

1. Vi lurer på om UD er kjent med og har gitt godkjenning til at den amerikanske ambassaden i Norge kan etablere en "Surveillance Detection Unit", som opererer på norsk jord?

2. Hvordan vurderer UD lovligheten av en slik enhet som opererer på vegne av et annet land på norsk jord?

3. I følge Wien-konvensjonen artikkel 12 så kan ikke senderstaten "uten mottakerstatens uttrykkelige forhåndssamtykke opprette kontorer, som utgjør en del av stasjonen, på andre steder enn det sted hvor stasjonen selv er opprettet". Har UD kjent til at den amerikanske ambassaden har hatt kontorer på utsiden av ambassaden, hvor SDU-enheten har vært lokalisert?

Etter noen dager får vi svar tilbake fra Utenriksdepartementet. De hadde gjennomgått alle sine arkiver og kontaktet andre departementer, men kunne ikke finne spor av at den amerikanske ambassaden hadde orientert norske myndigheter om overvåkingsprogrammet. Følgelig hadde de heller ikke gitt godkjenning til at amerikanerne kunne opprette en slik overvåkingsenhet på norsk jord. De var tydelig på at dette burde de ha vært orientert om. UD kunne ikke vurdere lovligheten av en slik enhet. Når det gjaldt spørsmålet om brudd på

³² Justisminister Knut Storberget redegjorde for "ambassadesaken" i Stortinget 17. november:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/presesenter/pressemeldinger/2010/redegjorelse-for-stortinget.html?id=624769>

Wien-konvensjonen viste det seg at dette kun gjaldt ambassadekontorer som skal etableres i andre byer i land man allerede er representert i.

Dermed fikk vi bekreftet at norske myndigheter ikke var blitt orientert eller hadde gitt godkjenning til at den amerikanske ambassaden i Oslo kunne opprette en "Surveillance Detection Unit".

3.26 Datatilsynet

Men fortsatt er vi ikke blitt særlig klok på det vi har avdekket bryter med loven. Før vi publiserer første sak har vi også en samtale med direktør i Datatilsynet Bjørn Erik Thon og hans juridiske rådgivere. Thon var helt klar:

"Vi ser at dette er et brudd på Personopplysningsloven. For det er regler for hva man kan samle inn av personopplysninger i Norge og hvordan de skal lagres og hvor lenge de skal lagres. Og dette regelverket er fullstendig satt til side i denne saken."³³

I tillegg til samtalene med ulike myndighetsorgan hadde vi også flere samtaler med advokater og andre aktører med god kjennskap til det hemmelige Norge.

Det var kun Datatilsynet som var krystallklare på at det vi hadde avdekket var lovstridig. Dette fikk de også komme til orde med i reportasjer på TV 2-nyhetene. Men i vår omtale av saken valgte vi verken å bruke ordet "ulovlig" eller "skandale". Dette fordi vi mente det hersket så stor usikkerhet omkring jusen.³⁴

3.27 Konfrontasjon og tilsvar

Den 12. oktober 2010, nesten på dagen to år etter Asbjørns første kildemøte om saken, begynte arbeidet med oppsøke de seks tidligere polititjenestemennene på deres bopel. De skulle både konfronteres og få anledning til tilsvar. Vi tok det for gitt at de ville lukke døren for oss uten noen kommentar dersom vi ankom med kamera. Derfor ble fotografen vår plassert i baksete på reportasjebilen, mens vi, utstyrt med trådløse mikrofoner, oppsøkte dem og presenterte oss med navn og arbeidssted. Dette er også en form for skjulte opptak. De var ikke klar over at de ble tatt bilder av, eller at samtalen ble tatt opp på bånd. Men det var svært viktig for oss å konfrontere polititoppene med det vi hadde avdekket. Dette er personer som har utøvd stor makt i samfunnet både som tidligere politiansatte og som overvåkingsagenter for amerikanerne.

Vi var forberedt på at avsløringene kunne få et betydelig etterspill. Derfor ble alle konfrontasjoner – og også svært mange telefonsamtaler – tatt opp på bånd. Vi måtte kunne dokumentere nøyaktig hva som ble sagt under konfrontasjonene, og vi måtte kunne dokumentere at de hadde fått anledning til tilsvar.

³³ <http://www.tv2nyhetene.no/datatilsynets-direktoer-aldri-sett-paa-maken-3332897.html>

³⁴ Fire timer før vi publiserte saken 3. november gikk det ut en epost til alle nyhetsjournalistene i TV 2 fra redaksjonssjef Niklas Lysvåg. Her ble det presisert at vi ikke skulle bruke ordene "ulovlig" eller "skandale" i dekningen av saken.

Det var ingen selvfølge at disse opptakene skulle publiseres, men det ble etter hvert tatt en redaksjonell avgjørelse om å bruke deler av opptakene i reportasjene. For å vise sammenhengene uttalelsene var kommet i, ble konfrontasjonene skrevet ut i sin helhet og lagt ut på våre nettsider.³⁵

Vi vurderte å gjennomføre alle konfrontasjonene på samme tidspunkt ved å bruke flere reportere/fotografer slik at polititoppene ikke skulle få anledning til å samkjøre sine forklaringer. Men siden gruppen hadde forlatt kontoret i Handelsbygningen i april 2010 antok vi at forklaringene for lengst var samkjørt.

Den 12. oktober 2010 startet vi med konfrontasjonene. Gunnar Tveit var den første vi oppsøkte og han befant seg tilfeldigvis/heldigvis utenfor garasjen. Vi fortalte hva vi hadde funnet ut og at hans navn og bilde ville bli offentliggjort. Det ble en kort samtale der han forklarte at han ikke kunne/ville snakke om jobben sin for amerikanerne.

Den tidligere anti-terrorsjefen Olaf Johansen var det svært vanskelig å få tak i. Da vi ikke fant han på hans bopel og han heller ikke svarte på telefonen dro vi til Lindesnes hvor han har sitt landsted. Kilder hadde fortalt at Johansen var en ivrig sportsfisker og siden hummerfiskesesongen nettopp hadde begynt antok vi at han kanskje ville dukke opp ved båten sin. Vi dro ned den 13. oktober 2010 slik at vi kunne være på plass tidlig neste dag. Klokken 07 om morgenen befant vi oss på en liten brygge nær Norges sydligste punkt for å konfrontere en svært mektig mann i det hemmelige Norge.

Johansen ankom brygga like før klokken 08 og stakk til skogs da han fikk øye på oss. Han forlot bilen ulåst og vi ventet i 10 timer på at han skulle komme tilbake til bilen, men uten resultat. Bomturen til Sørlandet kostet oss to arbeidsdager.

Senere banket vi på døren i hans privatbolig i Røyken kommune, men enten smalt han døren igjen, eller han lukket ikke opp. Vi klarte å tape en kort telefonsamtale der han sier:

"Jeg har ingenting å formidle om dette ... så ha det riktig bra.."

Også hjemme hos den tidligere Treholt-etterforskeren, Leif Karsten Hansen ble vi avvist i døren.

Ivar Follestad og Synnøve Paulsen snakket, men begge nektet hardnakket for at de hadde noe med SDU-gruppen å gjøre. Follestad fortalte at han hadde jobbet i en sivil stilling inne på ambassaden.

Den 20. oktober kontaktet vi informasjonsavdelingen ved den amerikanske ambassaden for første gang. Vi ba om et intervju i forbindelse med en sak vi skulle lage om SDU-enheten som hadde holdt til i Handelsbygningen. Informasjonskonsulenten ante ikke hva vi snakket om. Vi ba henne snakke med sikkerhetsoffiseren (RSO) ved ambassaden som sikkert kunne forklare henne hva dette var.

³⁵ Gunnar Tveit blir konfrontert av TV 2. Ord for ord: <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/her-blir-agenten-konfrontert-av-tv-2-3332893.html>

Neste dag, 21. oktober ringte en mann ved navn William Kiel tilbake og forklarte at ambassaden av prinsipp ikke kommenterte sikkerhetsspørsmål.

Alle inn- og utgående telefonsamtaler i oktober og november ble ved hjelp av enkel mobiltefonteknologi tatt opp på bånd. Det var viktig å kunne dokumentere pinlig nøyaktig hva som ble sagt i alle samtaler med tanke på mulige etterspill. Dessuten tenkte vi også på vår egen sikkerhet.

I den første tiden fikk polititoppene anledning til tilsvar hver gang vi publiserte nye opplysninger som angikk dem. Men etter hvert forsto vi at de ikke kunne/ville snakke med oss i det hele tatt og at våre henvendelser kunne bli oppfattet som sjikane.

Polititoppene hadde heller ikke noen talsperson i form av en advokat eller lignende som kunne representere dem. En advokat tok kontakt med TV 2 den 9. november 2010 og opplyste at han representerte en av som hadde jobbet for den amerikanske ambassaden. Klienten kunne ikke uttale seg fordi han hadde underskrevet en taushetserklæring og heller ikke advokaten hadde anledning til å uttale seg. Advokatens klient hadde ikke politibakgrunn.

3.28 Samarbeid med USA-korrespondent

Vi avdekket at overvåkingsgruppen ved den amerikanske ambassaden i Oslo var en del av et større amerikansk sikkerhetsprogram – Surveillance Detection Program (SDP).

Ingen ved ambassaden i Oslo ønsket å uttale seg om sikkerhetsopplegget rundt ambassaden. Men vi ønsket generelle kommentarer til sikkerhetsprogrammet SDP og SIMAS-databasen. Informasjon om dette lå åpent tilgjengelig på det amerikanske utenriksdepartementets hjemmesider.

20. oktober 2010 ba vi TV 2s USA-korrespondent Elin Sørstahl om hjelp. Hun har etter flere år i USA et stort kontaktnett, og det skulle vise seg at hun også hadde gode kontakter i amerikansk UD.

Først så det veldig mørkt ut for Elin. Hennes kontaktperson henviste til ambassaden i Oslo for spørsmål om sikkerhet. Men Elin ga seg ikke og etter en ukes epost-utveksling med sin kontaktperson får hun beskjed om å møte på den daglige pressebriefen i amerikansk UD i Washington mandag 1. november.

Under pressebriefen får Elin anledning til å stille tre spørsmål til pressetalsmann PJ Crowley. Elin hadde på forhånd ikke stor tro på at hun ville få noe ut av talsmannen.

Elin fikk mange lange, undrende blikk fra de andre fremmøtte journalistene da hun begynte å snakke om Surveillance Detection Program og SIMAS på presse møtet.

Tydlig forberedt svarte Crowley på alle spørsmålene til Elin. Han bekreftet at de hadde en overvåkingsenhet i Oslo som en del av sikkerhetsprogrammet og at databasen SIMAS var knyttet opp til dette programmet. Til slutt sa han at alle deres aktiviteter i Norge er i full overensstemmelse med norske myndigheter.³⁶

Elin fikk mer på denne pressebriefen enn det vi hadde turt å håpe på. To dager før vi skulle publisere den første saken vår, fikk vi en offisiell amerikansk bekreftelse på det vi hadde avslørt. Crowleys uttalelser om at dette var godkjent av norske myndigheter dannet grunnlaget for en "offentlig" krangel mellom Norge og USA i dagene etter publisering.

Fra dag én nektet norske myndigheter for at de har gitt klarsignal til en slik overvåkingsenhet. Dette gjentok representanter for norsk UD i dagen etter at vi publiserte den første saken, 3. november. Elin ble igjen i Washington. Torsdag 4. november møtte hun igjen opp på den daglige briefen i UD. Igjen stilte hun spørsmål til Crowley om SDU var klarert med Norge. Han gjentok at dette var godkjent av norske myndigheter, men han kunne ikke på stående for svare på når de hadde fått denne godkjennelsen.³⁷

Først dagen før justisministeren skulle redegjøre for Stortinget, fikk norsk UD oversendt et brev fra amerikansk UD. I brevet som var adressert til to ansatte i henholdsvis, POT og Oslo-politiet, datert mai 2000, inviteres representanter for norske myndigheter til å bli orientert om SDU-etableringen. Dette brevet, som norske myndigheter sier de ikke har sett eller journalført, mener amerikansk UD er bekreftelsen på at Norge har godkjent overvåking.³⁸

4 Konsekvenser

1. Dagen etter vår avsløring varslet justisminister Knut Storberget at han ville komme til Stortinget og redegjøre for saken. Han ba samtidig Oslo politidistrikt og Politiets Sikkerhetstjeneste komme med en redegjørelse om hva norsk politi har visst om overvåkingen. Nøyaktig 14 dager etter at vi publiserte første sak holdt Storberget sin redegjørelse for Stortinget.³⁹

I redegjørelsen varslet regjeringen at de vurderer å igangsette sju tiltak:

- Justisministeren vil gjennomgå informasjons- og varslingsplikten fra Politidirektoratet og PST til Justisdepartementet for å vurdere om det er grunnlag for å skjerpe inn denne plikten.
- Justisministeren vil i samråd med utenriksministeren sørge for at det gis retningslinjer for å sikre større grad av formalisering og rutiner med

36 Referat fra pressebriefen mandag 1. november 2010: <http://www.state.gov/r/pa/prs/dpb/2010/11/150252.htm>

37 Referat fra pressebriefen torsdag 4. november 2010: <http://www.state.gov/r/pa/prs/dpb/2010/11/150428.htm>

38 Brev datert 5. mai 2000 fra den amerikanske ambassaden i Oslo til politiinspektør Odd Berner Malme og politiinspektør Leif Seljesaeter: http://www.regjeringen.no/pages/14570538/redegjorelse_14.pdf

39 <http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/pressesenter/pressemeldinger/2010/redegjorelse-for-stortinget.html?id=624769>

hensyn til kontakter mellom norske myndigheter og fremmede staters representasjoner.

- Utenriksministeren vil i forhold til alle fremmede staters representasjoner gjenta kravet om at ambassadenes personell respekterer norsk lovgivning.
 - Utenriksministeren vil sammen med justisministeren ta initiativet til at de berørte departementer og etater har et oppfølgende møte med den amerikanske ambassade for å klargjøre rammene for sikkerhetsenhetens oppgaver.
 - Regjeringen vil se på nærmere bestemmelse for karantene og bierverv for politiansatte. Regjeringen mener det bør iverksettes et arbeid for å utrede dette nærmere.
 - Justisministeren vil vurdere om det er grunnlag for å tydeliggjøre de etiske retningslinjer for polititjenestemenn, og da særlig opp mot kontakten med tidligere ansatte i politiet.
 - Etter at saken er ferdig etterforsket og påtalemessig behandlet vil justisministeren, eventuelt i samråd med utenriksministeren, vurdere om det foreligger behov for å iverksette ytterligere tiltak.
2. To dager etter at vi sendte den første saken besluttet Riksadvokaten å etterforske saken. Bakgrunnen var en helhetsvurdering av all informasjon som hadde tilflytt Riksadvokaten. Østfold politidistrikt fikk ansvaret for etterforskningen. Per dags dato har påtalemyndigheten ikke konkludert om medlemmene av overvåkingsgruppen har brutt norsk lov.⁴⁰
 3. Etter vår avsløring om at flere av medlemmene i overvåkingsgruppen ikke hadde betalt skatt innledet Skatt Øst gransking. Få dager senere meldte åtte personer seg for skattemyndighetene og innrømmet at de har jobbet svart for den amerikanske ambassaden. Sakene er oversendt Østfold politidistrikt for videre etterforskning.⁴¹
 4. Spesialenheten for politisaker har varslet at de vil undersøke om politiansatte har brutt taushetsplikten. Vi avslørte at en ansatt i Oslo politidistrikt – med tilgang til alle sensitive politiregistre – også jobbet i den hemmelige overvåkingsgruppen.
 5. Utenriksminister Jonas Gahr Støre tok opp TV 2s avsløring med sin amerikanske kollega Hillary Clinton på et møte tidlig i desember 2010. På dette møtet ble blant annet det amerikanske overvåkingsprogrammet diskutert og Clinton gjentok at amerikanske myndigheter ville svare på alle spørsmål den norske regjeringen måtte ha om denne saken.⁴²

40 8. November 2010 utstedte Riksadvokaten en etterforskningsordre. Brevet "Etterforskningsordre – gruppe knyttet til den amerikanske ambassaden i Oslo" ble sendt til Førstestatsadvokaten i Oslo.

41 Etterforsker påstand om svart arbeid: <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/article3897106.ece>

42 "Clinton, Norway foreign minister discuss 'spying' uproar": http://voices.washingtonpost.com/spy-talk/2010/12/clinton_norwegian_envoy_discus.html

6. Etter at vi publiserte vår sak, og også bistod journalistkolleger i Sverige og Danmark, ble det avdekket lignende overvåkingsgrupper i flere andre land. I Sverige, Danmark, Finland, Island, Østerrike, Tyskland og Estland startet myndighetene gransking for å finne ut om USA har bedrevet ulovlig overvåkning. I alle disse landene gikk de amerikanske ambassadene ut og bekreftet at de hadde et overvåkingsprogram. I Sverige kom det frem at regjeringen ikke var orientert om overvåkingen og det er varslet videre gransking. I Danmark erkjente Politiets Etterretningstjeneste at de har kjent til amerikanernes overvåking siden 2004, men regjeringen var ikke varslet.⁴³
7. Vår avsløring ble fulgt opp av de fleste andre nyhetsmedier i Norge. To timer etter vi sendte vår sak viet NRK 10 minutter av Kveldsnytt til saken. NRK fulgte saken tett i flere uker. I løpet av to måneder ble det publisert over 300 nyhetsartikler i norske aviser, i tillegg kommer deknningen i nettavisene. Saken fikk stor internasjonal omtale blant annet på CNN og i Washington Post. Nyhetsbyråene Reuters og Ap fulgte også saken tett. Sveriges Television, SVT, sendte 5. desember dokumentaren "De hemlige telegrammen", som delvis baserte seg på våre avsløringer.⁴⁴

5 Forholdet til andre redaksjoner

I dagene før publisering innledet vi et tett samarbeid med vår egen nettdesk. Det ble satt av to reportere som fikk ansvaret for å følge opp ambassadesaken på nett. Disse to reporterne fikk en grundig innføring i saken. Vi hadde stort fokus på at fakta skulle være riktig på alle plattformer. Det er en utfordring for et mediehus som publiserer fortløpende på nett og på en nyhetskanal på tv. Før første publisering sendte redaksjonsledelsen ut en epost til alle journalistene i TV 2 om hvordan ambassadesaken skulle håndteres. Det ble presisert at vi ikke skulle kalle dette ulovlig eller en skandale.

Gjennom vårt to år lange arbeid hadde vi også fått kunnskap om at det var lignende overvåkingsgrupper både i Stockholm og København. Vi hadde konkret informasjon vi kunne ha gått videre på, men vi valgte å konsentrere arbeidet vårt om den amerikanske ambassaden i Oslo. Dagen etter publiseringen av den første saken så vi at avsløringen vår fikk stor oppmerksomhet også i Sverige og Danmark, og det gikk kort tid før vi ble kontaktet av svenske og danske kolleger. Vi valgte å dele noe av researchen vår med utenlandske kolleger. Vi ble også intervjuet av svensk og dansk radio, aviser og tv-stasjoner, hvor vi fortalte om våre funn.

Bare få dager etter vår avsløring kom lignende avsløringer både i Sverige og Danmark. I Sverige måtte den amerikanske ambassaden bekrefte at de hadde hatt en SDU siden 2000, mens den svenske justisministeren hevdet hun aldri

43 <http://www.berlingske.dk/danmark/pet-udtalelse-om-overvaagning-klar-i-dag>

44 SVT sendte 5. desember dokumentaren "De hemlige telegrammen":

http://svtplay.se/v/2256485/dokument_inifran/de_hemliga_telegrammen

hadde hørt om denne overvåkingen.⁴⁵ Det samme var tilfellet i Danmark. 16. november kom Politiets Efterretningstjeneste (PET) med en redegjørelse om amerikanernes overvåking i Danmark.⁴⁶ Også i Finland, Tyskland og Island ble det i kjølvannet av våre saker avslørt SDU-enheter.

6 Wikileaks

Da Aftenposten i månedsskifte november/desember – altså en måned etter vår første sak – fikk tilgang til samtlige Wikileaks-dokumenter kunne avisen dokumentere at SDU-nettverket etter alt å dømme opererer ved samtlige av USAs utenriksstasjoner.

”Rapportene tyder på at enhver som stanser et kjøretøy, vifter med mobil eller kamera, eller ter seg uvanlig i nærheten av en amerikansk utenriksstasjon, må regne med å bli rapportert til terror databasen i Washington. Det er også åpenbart at overvåkingen retter seg mot spesielle nasjonaliteter. Ordbruken «en mann som ser ut som han er fra Midtøsten» går igjen i mange innberetninger.”⁴⁷

7 Spesielle erfaringer

Ambassadesaken var et svært krevende journalistiske prosjekt. Flere hundre timer har gått med til venting og bomturer. Vi var to reportere som ville kikke en supermakt i kortene. Flere ganger var vi svært nær ved å gi opp. Kanskje den aller viktigste erfaringen ved dette prosjektet er styrken ved å være to reportere. Det hadde antagelig vært umulig å takle så mye journalistisk motgang alene.

Parallelt med ambassadesaken har vi begge jobbet med andre nyhets saker. Vekslingen mellom å jobbe med ordinære hendelsesnyheter og et graveprosjekt har fungert godt for oss. De gangene vi var frustrerte og alt stoppet i ambassadesaken kunne vi jobbe med andre nyheter. Fra 20. september 2010 frem til 1. desember jobbet vi begge utelukkende med ambassadesaken.

I begynnelsen av oktober 2010 ble vi tildelt en egen fotoredigerer. Jon Eirik Olsen ble tatt ut av turnus slik at han utelukkende kunne jobbe med ambassadesaken. Dette var helt nødvendig for prosjektet. De enorme mengdene med opptak skulle struktureres, logges og klargjøres for redigering. Mye arbeid gjenstod slik som konfrontasjoner og intervjuer med myndighetspersoner. Etter hvert som saken utviklet seg fra og med den 3. november 2010, hadde vi en redigerer som var lommekjent i det omfattende materiale og dermed kunne vi produsere aktuelle nyhetsinnslag raskt.

Vi var veldig opptatt av å beskytte våre kilder under arbeidet med saken. Alle opptak og dokumenter ble lagret på eksterne harddisker som ble låst inn i

45 ”USA spaner i Sverige”: <http://www.expressen.se/nyheter/1.2203527/usa-spanar-i-sverige>

46 Redegjørelse fra PET: <http://www.pet.dk/Nyheder/Orientering%2016%20nov%202010.aspx>

47 Aftenposten, 12. januar 2011: <http://ret->

web05.int.retriever.no/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=055004201101127753&serviceId=2

brannsikre skap. Når vi kommuniserte med kildene våre var vi varsomme med å bruke våre egne mobiltelefoner. Ofte kommuniserte vi ved å bruke epostkontoer opprettet for eksempel hos Gmail. Kildemøtene ble holdt på nøye utvalgte steder/kafeer i Oslo. Vi var også svært forsiktige når vi snakket sammen på telefon eller sendte tekstmeldinger til hverandre.

Vi har jobbet mot stormakten USA for å avsløre deres hemmelige overvåkingsgruppe i Norge. Dette var en gruppe som bestod av mellom 15 og 20 personer, og flere av dem var spesialtrent i overvåking/kontraovervåking. I løpet av arbeidet med saken ble vi kanskje i overkant paranoide og forsiktige i hvordan vi kommuniserte og håndterte informasjon.

I ettertid ser vi at vi har vært uforsiktige i omgang med en kilde. Da vi stod fast høsten 2010 - og Jens ikke hadde hørt fra kilden på 13 måneder - fikk vi tak i kildens nye mobilnummer. I nærmest desperasjon sendte vi en tekstmelding til vedkommende, selv om vi hadde en avtale om å ikke kommuniserer via telefon. Men kilden valgte å svare på meldingen. Det påfølgende kildemøtet førte arbeidet med saken et langt steg fremover.

Forhåpentligvis har ikke den uforsiktige omgangen med mobiltelefon fått noen konsekvenser for kilden. Amerikanerne vil neppe avsløre at de eventuelt har tilgang på trafikkdata, selv om kilder i politiet har fortalt oss at amerikanerne trolig har utstyr og den tilgangen de trenger for å sjekke mobiltelefontrafikk - også i Norge.

8 Epilog

Ambassadesaken er langt fra avsluttet. Justisministerens syv tiltak, som ble presentert for Stortinget den 17. november 2010, skal etter alt å dømme iverksettes.

Østfold politidistrikt er per dags dato ikke ferdig med sin etterforskning. Det er fortsatt uklart om gruppen har brutt norsk lov. Men flere av agentene risikerer uansett en straffesak på grunn av skatteunndragelse.

De to mest sentrale medlemmene av den norske avdelingen av Den internasjonale juristkommisjon, Ketil Lund⁴⁸ og Jon Wessel-Aas⁴⁹ har begge kritisert justisministerens lovtolkning i ambassadesaken. Diskusjonen rundt lovligheten av den amerikanske overvåkingen på norsk jord fortsetter.

Onsdag 19. januar 2011 gjennomføres høring i ambassadesaken i justiskomiteen på Stortinget.

48 <http://www.dagsavisen.no/innenriks/article511547.ece>

49 <http://www.uhuru.biz/?p=460#>

Den amerikanske ambassaden i Oslo er, i følge PST-sjef Janne Kristiansen "terrormål nummer 1" i Norge.⁵⁰

Hvor riktig var det av TV 2 å avsløre et verdensomspennende sikkerhetsprogram som amerikanerne ser på som helt avgjørende for sin egen sikkerhet? Ville vår avsløring gjøre det lettere for terrorister å slå til mot amerikanske mål i Norge? Dette var en problemstilling vi aldri helt slapp taket i.

Som vi har vist endret problemstillingen seg lite underveis. Vi endte opp med å bruke begrepet hemmelig overvåking og ikke ulovlig overvåking, men hovedpoenget står igjen:

Den amerikanske overvåkingen på norsk jord er unndratt norsk demokratisk kontroll, og det er ikke betryggende for nordmenn som befinner seg i det amerikanske terrorregisteret SIMAS.

Vi var aldri i tvil om at offentligheten burde ha kjenneskap til den amerikanske overvåkingen, og mener selv vi har oppfylt pressens samfunnsrolle slik den er nedfelt i Vær Varsom-plakaten punkt 1.5:⁵¹

"Det er pressens oppgave å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre."

Asbjørn Olsen
Reporter, TV 2

Jens Christian Nørve
Reporter, TV 2

Oslo, 15. januar 2011.

50 http://www.dagbladet.no/2010/11/17/nyheter/politiets_sikkerhetstjeneste/overvakning/14341578/

51 http://presse.no/Pressens_Faglige_Utvalg_PFU/Var_Varsom-plakaten/

9 Samlet liste over hva som er publisert

Vi viser til vedlagte dvd og innholdsbeskrivelse som viser publiserte saker på TV 2-nyhetene og TV 2 Nyhetskanalen i perioden 3. til 18. november 2010.

I tillegg har vi hatt et tett samarbeid med nettdesken, som har laget en samleside over alle sakene de har publisert i "Overvåkingssaken" fra 3. november 2010 frem til i dag, 15. januar 2011. Samlesiden finnes her: <http://www.tv2.no/system/topicRoot/overvakingssaken/>

En oversikt over publiserte saker på tv2.no i "Overvåkingssaken" følger under:

03.11.10: **Her drev USA systematisk overvåkning av nordmenn**

<http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/her-drev-usa-systematisk-overvaakning-av-nordmenn-3332987.html>

03.11.10: **Her blir agenten konfrontert av TV 2** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/her-blir-agenten-konfrontert-av-tv-2-3332893.html>

03.11.10: **Disse har overvåket nordmenn for amerikanske myndigheter**

<http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/disse-har-overvaaket-nordmenn-for-amerikanske-myndigheter-3332941.html>

03.11.10: **Storberget: – Første gang jeg ser dette nå i kveld**

<http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/storberget-foerste-gang-jeg-ser-dette-naa-i-kveld-3333034.html>

03.11.10: **USA bekrefter aktivitet på norsk jord** <http://www.tv2nyhetene.no/utenriks/usa-bekrefter-aktivitet-paa-norsk-jord-3333038.html>

03.11.10: **SVs Langeland: – Dette er skandaløst og ulovlig** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/-dette-er-skandaloest-og-ulovlig-3333075.html>

03.11.10: **Slik overvåker USA nordmenn** <http://www.tv2nyhetene.no/utenriks/slik-overvaaker-usa-nordmenn-3332998.html>

04.11.10: **Tamilsk demonstrant sjokkert over overvåkning**

<http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krim/tamilsk-demonstrant-sjokkert-over-overvaakning-3332966.html>

04.11.10: **Datatilsynets direktør: – Aldri sett på maken** <http://www.tv2nyhetene.no/datatilsynets-direktoer-aldri-sett-paa-maken-3332897.html>

04.11.10: **Dette er de hemmelige lokalene** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/dette-er-de-hemmelige-lokalene-3332803.html>

04.11.10: **Jensen: – Saken fremstår veldig alvorlig** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/jensen-saken-fremstaar-veldig-alvorlig-3333161.html>

04.11.10: **Tviler på om regjeringen har visst om overvåkning**

<http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/tviler-paa-om-regjeringen-har-visst-om-overvaakning-3333175.html>

04.11.10: **Ledelsen ved den amerikanske ambassaden kalt inn på teppet**

<http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/ledelsen-ved-den-amerikanske-ambassaden-kalt-inn-paa-teppet-3333222.html>

04.11.10: **KrF krever at overvåking granskes** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krf-krever-at-overvaaking-granskes-3333223.html>

04.11.10: **USAs ambassade lover samarbeid** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/usas-ambassade-lover-samarbeid-3333257.html>

04.11.10: **Støre: – Vi må ha flere svar fra USA** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/stoere-vi-maa-ha-flere-svar-fra-usa-3333287.html>

04.11.10: **Storberget vil redegjøre for Stortinget** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/storberget-vil-redegoere-for-stortinget-3333298.html>

04.11.10: **Elden: – Betenkelig at USA har brukt norske politifolk** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/elden-betenkelig-at-usa-har-brukt-norske-politifolk-3333460.html>

04.11.10: **Eks-agent til TV 2: – Klart at Norge visste om overvåking** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/eksagent-til-tv-2-klart-at-norge-visste-om-overvaaking-3333497.html>

04.11.10: **Hernes: – Hysj-utvalget må på banen** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/hernes-hysjutvalget-maa-paa-banen-3333554.html>

04.11.10: **Krever svar etter overvåkingsavsløring** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krever-svar-etter-overvaakingsavsloering-3333729.html>

04.11.10: **PST visste ikke om den amerikanske overvåkingen** <http://www.tv2nyhetene.no/utenriks/pst-visste-ikke-om-den-amerikanske-overvaakingen-3333823.html>

04.11.10: **Kilder i UD hevder amerikanerne lyver** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krim/kilder-i-ud-hevder-amerikanerne-lyver-3333895.html>

04.11.10: **Storberget: Åpner for lovendring for politi- og etterretningsfolk** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/aapner-for-lovendring-for-politi-og-etterretningsfolk-3333935.html>

04.11.10: **Norske eks-soldater hyret av USA for å overvåke nordmenn** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/norske-ekssoldater-hyret-av-usa-for-aa-overvaake-nordmenn-3333937.html>

05.11.10: **USA står på sitt: Mener fortsatt Norge var informert** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/usa-staar-paa-sitt-mener-fortsatt-norge-var-informert-3334036.html>

05.11.10: **Stabell mener politiet må etterforske overvåkerne** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krim/stabell-mener-politiet-maa-etterforske-overvaakerne-3334081.html>

05.11.10: **Sjekk utstyrslisten til de hemmelige overvåkerne** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/sjekk-utstyrslisten-til-de-hemmelige-overvaakerne-3333874.html>

05.11.10: **Avslører amerikansk overvåking i Danmark** <http://www.tv2nyhetene.no/utenriks/avslouer-amerikansk-overvaaking-i-danmark-3334213.html>

05.11.10: **USA holder tett om overvåkingsstans** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/usa-holder-tett-om-overvaakingsstans-3334267.html>

05.11.10: **Disse statsrådene visste ingenting om overvåking** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/disse-statsraadene-visste-ingen-om-overvaaking-3334210.html>

05.11.10: **Riksadvokaten inn i ambassadesaken** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/riksadvokaten-inn-i-ambassadesaken-3334635.html>

05.11.10: **Stoltenberg om overvåking: – Vi må til bunns i dette** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/stoltenberg-om-overvaaking-vi-maa-til-bunns-i-dette-3334698.html>

05.11.10: **Politiet: – Vi kjente til overvåkingen** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/politiet-vi-kjente-til-overvaakingen-3334797.html>

05.11.10: **Østfold-politiet skal etterforske overvåkings-saken** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/oestfoldpolitiet-skal-etterforske-overvaakingssaken-3334810.html>

05.11.10: **Barfoed: – Ingen kjennskap til ulovlig overvåking** <http://www.tv2nyhetene.no/utenriks/barfoed-ingen-kjennskap-til-ulovlig-overvaaking-3334818.html>

05.11.10: **Tidligere PST-sjef angrer på at han ikke stilte spørsmål** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krim/tidligere-pstsjef-angrer-paa-at-han-ikke-stilte-spoersmaal-3334849.html>

05.11.10: **Tidligere Kripos-topp hadde nøkkel til overvåkingslokale** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/tidligere-kripostopp-hadde-noekkel-til-overvaakingslokale-3334845.html>

05.11.10: **Politiet sjekket ikke USAs overvåkingslokaler før Obama-besøk** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/krim/politiet-sjekket-ikke-usas-overvaakingslokaler-foer-obamabesoek-3334876.html>

06.11.10: – **Overvåkere hadde tilgang til politiregistre** <http://www.tv2nyhetene.no/-overvaakere-hadde-tilgang-til-politiregistre-3334976.html>

06.11.10: **Naboen til de hemmelige agentene: – Jeg er lei meg** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/naboen-til-de-hemmelige-agentene-jeg-er-lei-meg-3334860.html>

06.11.10: **Ambassaden bekrefter overvåkingsgruppe i Norge** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/ambassaden-bekrefter-overvaakingsgruppe-i-norge-3335037.html>

06.11.10: **Mulig amerikansk overvåking også i Tyskland** <http://www.tv2nyhetene.no/utenriks/mulig-amerikansk-overvaaking-ogsaa-i-tyskland-3335023.html>

06.11.10: **Bekrefter overvåking også i Sverige** <http://www.tv2nyhetene.no/utenriks/bekrefter-overvaaking-ogsaa-i-sverige-3335111.html>

06.11.10: **Treholt-etterforsker var sentral i overvåkingsgruppen** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/treholtetterforsker-var-sentral-i-overvaakingsgruppen-3335182.html>

06.11.10: **Treholts forsvarer: – Dette kan svekke Hansens troverdighet** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/treholts-forsvarer-dette-kan-svekke-hansens-troverdighet-3335237.html>

07.11.10: **Leif Karsten Hansen bekrefter SDU-etablering** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/leif-karsten-hansen-bekrefter-sduetablering-3335439.html>

07.11.10: – **Overvåkingen er forræderi på grensen til statskupp** <http://www.tv2nyhetene.no/utenriks/-overvaakingen-er-forraederi-paa-grensen-til-statskupp-3335571.html>

07.11.10: **UD venter fortsatt på svar fra amerikanerne** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/ud-venter-fortsatt-paa-svar-fra-amerikanerne-3335585.html>

07.11.10: **Her sikrer politiet spor etter overvåkingsgruppen** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/her-sikrer-politiet-spor-etter-overvaakingsgruppen-3335639.html>

08.11.10: **Seks land gransker om USA har bedrevet ulovlig overvåking** <http://www.tv2nyhetene.no/utenriks/seks-land-gransker-om-usa-har-bedrevet-ulovlig-overvaaking-3335929.html>

08.11.10: **Slik avslørte TV 2- journalistene overvåkingen** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/slik-avslorte-tv-2-journalistene-overvaakingen-3335951.html>

08.11.10: **Her «mot-overvåker» Rød Ungdom den amerikanske ambassaden** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/her-motovervaaker-roed-ungdom-den-amerikanske-ambassaden-3335992.html>

08.11.10: **Se sporene som USAs overvåkere etterlot seg** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/se-sporene-som-usas-overvaakere-etterlot-seg-3335927.html>

08.11.10: **Willoch mener nordmenn må akseptere overvåking** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/wiloch-mener-nordmenn-maa-akseptere-overvaaking-3336362.html>

08.11.10: **Overvåkingssaken blir trolig skattesak** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/overvaakingsskandalen-blir-trolig-skattesak-3336699.html>

08.11.10: **Tidligere agenter nekter å snakke om overvåkingen** <http://www.tv2nyhetene.no/tidligere-agenter-nekter-aa-snakke-om-overvaakingen-3336781.html>

09.11.10: **UD venter fortsatt på overvåkings-svar** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/ud-venter-fortsatt-paa-overvaakingssvar-3337746.html>

10.11.10: **Mener Storberget er for treg med å redegjøre om hemmelig overvåking** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/mener-storberget-er-for-treg-med-aa-redeqjoere-om-hemmelig-overvaaking-3337866.html>

11.11.10: **Frp-Sandberg frykter spionasje i Norge ikke blir oppdaget** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/frpsandberg-frykter-spionasje-i-norge-ikke-blir-oppdaget-3339197.html>

11.11.10: **Politiansatt overvåket for USA** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/politiansatt-overvaaket-for-usa-3339756.html>

12.11.10: **Datatilsynet: – Veldig alvorlig at politiansatt har overvåket for amerikanerne** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/datatilsynet-velidig-alvorliq-at-politiansatt-har-overvaaket-for-amerikanerne-3339827.html>

12.11.10: **Oslo-politiet: – Kjente til dobbeltrolle** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/oslopolitiet-kjente-til-dobbeltrolle-3340709.html>

16.11.10: **Disse fire spørsmålene må Storberget svare på** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/disse-fire-spoersmaalene-maa-storberget-svare-paa-3343101.html>

17.11.10: – **Fikk USA «ekstraservice» av norske myndigheter?** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/-fikk-usa-ekstraservice-av-norske-myndigheter-3343130.html>

17.11.10: **Storberget: – Politiet visste om overvåkingen** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/storberget-politiet-visste-om-overvaakingen-3343823.html>

17.11.10: **Her er Storbergets sju tiltak etter overvåkingssaken** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/her-er-storbergets-sju-tiltak-etter-overvaakingssaken-3344018.html>

17.11.10: **Vet ikke om USA har startet opp igjen overvåkingen** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/vet-ikke-om-usa-har-startet-opp-igjen-overvaakingen-3344045.html>

17.11.10: **Denne polititoppen fikk vite om SDU-gruppen i 2000** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/denne-polititoppen-fikk-vite-om-sdugruppen-i-2000-3344040.html>

17.11.10: **Politiet legger lokk på etterforskningen** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/politiet-legger-lokk-paa-etterforskningen-3344268.html>

18.11.10: – **Norge må revurdere sitt forhold til USA** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/-norge-maa-revurdere-sitt-forhold-til-usa-3344555.html>

18.11.10: **Politidirektøren tar det fulle ansvaret** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/politidirektoeren-tar-det-fulle-ansvaret-3345302.html>

18.11.10: **Høybråten ønsker åpen høring om USA-overvåking** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/hoeybraaten-oensker-aapen-hoering-om-usaovervaaking-3345427.html>

18.11.10: **Jus-ekspert uenig med Storberget** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/jusekspert-uenig-med-storberget-3345440.html>

28.11.10: **Overvåkingssaken: – Ønsker ikke at alt kommer på bordet** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/overvaakingssaken-oensker-ikke-at-alt-kommer-paa-bordet-3351868.html>

01.12.10: **Taushetserklæring kan lamme politietterforskning** <http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/taushetserklaering-kan-lamme-politietterforskning-3355689.html>

VEDLEGG

Publiserte reportasjer på vedlagte DVD med innholdsbeskrivelse og superinfo (navneopplysninger)

Kapittelinnledning DVD:

- 01 - Avsløringen,**
21 nyhetene 3.november 2010, [lengde 13:03]
- 02 - Utenriksminister Jonas Gahr Støre,**
Nyhetskanalen 4.november 2010, [lengde 4:30]
- 03 - Helga Hernes,**
Nyhetskanalen 4.november 2010, [lengde 0:58]
- 04 - Tror ikke på USA – reaksjonene,**
1830 nyhetene 4.november 2010, [lengde 9:55]
- 05 - Hyret norske soldater til overvåking,**
21 nyhetene 4.november 2010, [lengde 11:58]
- 06 - Amerikansk UD svarer,**
Nyhetskanalen 4.november 2010, [lengde 1:19]
- 07 - Stoltenberg ser alvorlig på overvåkingen,**
1830 nyhetene 5.november 2010, [lengde 8:29]
- 08 - Tidligere kripoleder innkalles til avhør,**
21 nyhetene 5.november 2010, [lengde 10:03]
- 09 - Treholtspaneren bygde opp SDU gruppen,**
1830 nyhetene 6.november 2010, [lengde 6:16]
- 10 - Svensk SDU spaner**
21 nyheten 6.november 2010, [lengde 7:40]
- 11 - Politiet går inn i SDU lokalet,**
1830 nyhetene 7.november 2010, [lengde 2:22]
- 12 - Skattesaken (svart arbeid),**
21 nyhetene 8.november 2010, [lengde 5:40]
- 13 - Ambassadørmøte,**
1830 nyhetene 9.november 2010, [lengde 2:02]
- 14 - Politiansatt jobbet i overvåkningsgruppen,**
21 nyhetene 11.november 2010, [lengde 2:54]
- 15 - Gransker dobbeltrolle,**
1830 nyhetene 12.november 2010, [lengde 2:01]
- 16 - Dansk SDU lokale avslørt,**
21 nyhetene 12.november 2010, [lengde 1:58]
- 17 - Justisministeren orienterer stortinget,**
1830 nyhetene 17.november 2010, [lengde 7:26]
- 18 - Både PST og politiet visste om overvåkingen,**
21 nyhetene 17.november 2010, [lengde 8:13]
- 19 - Killengren tar ansvaret,**
1830 nyhetene 18.november 2010, [lengde 2:58]
- 20 - Jusekspert bestrider lovligheten i overvåkingen,**
21 nyhetene 18.november 2010, [lengde 4:18]

3.november 2010

21 nyhetene:

TV 2 kan i kveld avsløre at tidligere norske polititopper i over ti år har overvåket nordmenn på norsk jord - på oppdrag for USA. Hundrevis av nordmenn skal ha blitt registrert i et amerikansk terror-register uten å vite om det. Norske myndigheter sier de ikke har vært klar over overvåkingen

Superinfo

TC 00:00:16:00 Asbjørn Olsen Reporter

TC 00:01:48:00 William Kiel Den amerikanske ambassaden i Oslo

TC 00:02:24:00 Olaf Johansen Tidligere antiterror-sjef, POT

TC 00:02:51:00 Jens Christian Nørve Reporter

TC 00:03:00:00 Henrik Ibsens gate 60 Oslo

TC 00:06:06:00 Frode O. Andersen Pressetalsmann, UD

TC 00:06:54:00 Odd Einar Dørum Tidligere justisminister, V

TC 00:07:01:00 Foto: A. Olsen/Nørve/J.E. Olsen/Edland Redigering: Jon Eirik Olsen

GJEST I STUDIO Knut Storberget Justisminister, Ap

.... blir med oss videre, Storberget. Men først skal vi høre hva det amerikanske utenriksdepartementet sier om denne overvåkingen.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Washington D.C. USA

TC 00:00:03:00 Elin Sørstahl Reporter, USA

TC 00:00:27:00 P.J. Crowley Pressetalsmann, det amerikanske utenriksdepartementet

TC 00:01:30:00 Foto/redigering: Santiago Vergara

4.november 2010

Nyhetskanalen 11:30

Utenriksminister Jonas Gahr Støre hadde i går et møte med amerikanske myndigheter.

Bakgrunnen for møtet var uttalelsene til talsmannen for det amerikanske utenriksdepartementet. På møte ble amerikanerne bedt om informasjon om hvordan norske myndigheter var blitt informert om sikkerhetsprogrammet og hva slags virksomhet det dreier seg om.

Superinfo

TC 00:00:03:00 Jonas Gahr Støre Utenriksminister, Ap

Nyhetskanalen 17:00

- Dette er en meget alvorlig og sammensatt sak, det sier leder for Stortingets kontrollorgan, Helga Hernes. EOS-utvalget skal nå sammen med Politiets sikkerhetstjeneste vurdere hvilke sider av saken de vil se nærmere på.

Superinfo

TC 00:00:01:00 Helga Hernes Leder, EOS-utvalget

18:30 nyhetene

Kjelder i utenriksdepartementet og i Oslo-politiet seier amerikanarane ikkje snakkar sant når de påstår at dei har godkjenning til å drive overvåking på norsk jord. Tv2-kjeldene meiner amerikanarane har overvaka nordmenn i ti år utan formell godkjenning frå norske styremakter.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Jens Christian Nørve Reporter, jcn@tv2.no

TC 00:00:19:00 Jonas Gahr Støre Utenriksminister, Ap

TC 00:00:40:00 P. J. Crowley Pressetalsmann, det amerikanske utenriksdepartementet

BUTT-I-BUTT

Tittel (full) Overvåkingsskandalen: Klare brudd på norsk lov i følge Datatilsynet

Superinfo

TC 00:00:05:00 Ronnie Baraldsnes Reporter

TC 00:00:50:00 Redigering: Ingvild Gjerdsjø

TC 00:00:55:00 Bjørn Erik Thon Direktør, Datatilsynet

BUTT-I-BUTT

Tittel (full) Overvåkingsskandalen: Norske myndigheter hevder de ikke var informert

Superinfo

TC 00:00:01:00 P. J. Crowley Pressetalsmann, det amerikanske utenriksdepartementet

TC 00:00:16:00 Jonas Gahr Støre Utenriksminister, Ap

TC 00:00:37:00 Foto: Jon Eirik Olsen Redigering: Petter Sørum-Johansen

BUTT-I-BUTT

Tittel (full) Overvåkingsskandalen: Ambassaden ga få svar til Jonas Gahr Støre

Superinfo

TC 00:00:06:00 Tim Moore Talsmann, den amerikanske ambassaden i Oslo

TC 00:00:19:00 Kadafi Zaman Reporter

TC 00:00:57:00 Foto/redigering: Ingvild Gjerdsjø

GJEST I STUDIO Knut Storberget Justisminister, Ap

...Storberget- bli med oss videre- vi skal først se at PST sier at de IKKE kjente til ulovlig overvåking. Og at de derfor ikke orientere politisk ledelse om saken.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Lene Østby Sævrøy Reporter

TC 00:00:25:00 Roger Berg Fungerende PST-sjef

TC 00:01:10:00 Foto: Erik Monrad-Hansen Redigering: Tommy Storhaug

Et samlet politisk Norge er sjokkert over avsløringene, og krever alle kort på bordet. Frp nekter å tro at regjeringen overhodet ikke har kjent til overvåkingskandalen

Superinfo

TC 00:00:06:00 Dagfinn Høybråten Leder, KrF

TC 00:00:13:00 Erna Solberg Leder, H

TC 00:00:24:00 Bård Vegar Solhjell Parlamentarisk leder, SV

TC 00:00:29:00 Anne Weider Aasen Reporter

TC 00:00:38:00 Siv Jensen Leder, Frp

TC 00:01:06:00 Foto: Røseth/Heilo/Sørum-Johansen/Hvamstad
Redigering: Nico Sollie

TC 00:01:13:00 Helga Hernes Leder, Stortingets EOS-utvalg

GJEST I STUDIO Knut Storberget Justisminister, Ap

21 nyhetene:

Tidligere norske soldater med erfaring fra utenlandsoppdrag har jobbet som agenter for amerikanerne. Soldatene hadde tilgang på avansert teknologi da de overvåket nordmenn. Også en tidligere politiavdelingssjef i Kripos har hatt en sentral rolle i gruppen.

Superinfo

TC 00:00:01:00 Oslo 26. april

TC 00:00:20:00 Asbjørn Olsen Reporter, aol@tv2.no

TC 00:03:00:00 Oslo 27. april 2007

TC 00:03:20:00 Illustrasjonsfoto

TC 00:03:40:00 Foto: A. Olsen/Nørve/J. E. Olsen/Edland Redigering: Jon Eirik Olsen

DIREKTE Jens Christian Nørve utenfor handelsbygningen

USA hevder de har informert norske myndigheter.

Superinfo

TC 00:00:03:00 Kjetil Iden Reporter

TC 00:00:12:00 P. J. Crowley Pressetalsmann, det amerikanske utenriksdepartementet

TC 00:00:29:00 Jonas Gahr Støre Utanriksminister, Ap

TC 00:00:55:00 Redigering: Sven Are Nydal

TC 00:01:09:00 Tim Moore Talsmann, den amerikanske ambassaden i Oslo

DIREKTE Knut Storberget Justisminister, Ap

Dersom tryggingstenesta i politiet - PST - ikkje kjende til overvakinga, så avslører det systemsvikt eller inkompetanse. Det sier Helge Lurås ved Norsk utenrikspolitisk institutt.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Lene Østby Sævrøy Reporter

TC 00:00:26:00 Roger Berg Fungerende sjef, PST

TC 00:00:42:00 Helge Lurås Rådgiver, Norsk utenrikspolitisk institutt

TC 00:01:25:00 Foto: Erik Monrad-Hansen Redigering: Tommy Storhaug

Nyhetskanalen 22:00

Det amerikanske utenriksdepartementet kan ikke vise til noen håndfast avtale med Norge, men står fast på at norske myndigheter visste om overvåkingen.

TC 00:00:02:00 Elin Sørstahl Reporter, Washington D.C.

TC 00:00:14:00 Nyhetene TV 2 Mandag

TC 00:00:35:00 P. J. Crowley Pressetalsmann, det amerikanske utenriksdepartementet

TC 00:01:10:00 Foto/redigering: Santiago Vergara

5.november

18:30 nyhetene:

God kveld

Statsminister Jens Stoltenberg mener TV2s avsløringer om overvåking av nordmenn er svært alvorlig. Stoltenberg mener saken nå må granskes, for å finne ut om det har foregått ulovlig overvåking.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Elin Sørstahl Reporter, New York

TC 00:00:17:00 Jens Stoltenberg Statsminister, Ap

TC 00:00:50:00 P.J. Crowley Pressetalsmann, amerikansk UD

TC 00:00:55:00 Nyhetene TV 2 Onsdag

TC 00:01:13:00 Foto/redigering: Santiago Vergara

Riksadvokat Tor-Aksel Busch vil ta stilling til om det har pågått ulovlig overvåking etter anmeldelse fra Rødt. Flere navngitte polititjenestemenn er anmeldt av partiet etter TV 2s avsløringer om overvåking av nordmenn for den amerikanske ambassaden. De er anmeldt for å samle inn opplysninger til fordel for en fremmed stat. Ifølge riksadvokaten vil anmeldelsen bli behandlet på mandag.

BUTT-I-BUTT

Tittel (full) Overvåkingskandalen: Politiet i Oslo visste om overvåkingen men anså den ikke som ulovlig

Superinfo

TC 00:00:02:00 Jens Christian Nørve Reporter, jcn@tv2.no

TC 00:00:52:00 Johan Fredriksen Stabssjef, Oslo politidistrikt

TC 00:01:43:00 Foto: Jon Eirik Olsen Redigering: Goran Jorganovich

I ti år har en av naboene møtt det han har trodd har vært norske politifolk som overvåket den amerikanske ambassaden i Oslo. Han bodde i samme etasje og drev en kafé i underetasjen, og hilste på personene flere ganger daglig. Nå tror han mange lyver når de sier at de ikke har visst om aktiviteten.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Bjørn Carlsen Reporter, bca@tv2.no

TC 00:00:40:00 Moufid Azba Nabo og eier av Café Frölich

TC 00:02:37:00 Foto/redigering: Tommy Storhaug

Overvakinga som er avslørt her i Norge vekkjer oppsikt i flere land. Både i Sverige og Danmark må nå regjeringene svare på hva dei vet om overvåking knyttet til USA-ambassadane. I dag ble det kjent at en tilsvarende gruppe som den norske har operert ved den amerikanske ambassaden i København.

Superinfo

TC 00:00:02:00 København 13. desember 2009

TC 00:00:07:00 Kjetil Iden Reporter

TC 00:01:15:00 Foto: Torbjørn Fardal Redigering: Sven Are Nydal

21 nyhetene:

God kveld, Den tidligere politiavdelingenssjefen i Kripes, Ivar Follestad, blir trolig en av de første som kalles inn til avhør etter at riksadvokaten har bestemt at overvåkingssaken skal etterforskes.

I går nektet Follestad for å hatt en sentral rolle i amerikanernes etterretningsorganisasjon ved ambassaden. Nå i kveld kan vi vise bilder av Follestad som låser seg inn i bygningen der den hemmelige gruppen holdt til

Superinfo

TC 00:00:02:00 Asbjørn Olsen Reporter

TC 00:00:12:00 Oslo 8. desember 2009

TC 00:00:51:00 Ivar Follestad Tidligere avdelingssjef, Kripes

TC 00:02:30:00 Johan Fredriksen Stabssjef, Oslo politidistrikt

TC 00:03:00:00 Foto: A. Olsen/J.C. Nørve/ E. Edland Redigering: Jon Eirik Olsen

BUTT-I-BUTT

Tittel (full) Overvåkingsskandalen: Rødt har anmeldt personene som drev overvåking

Superinfo

TC 00:00:02:00 Mari Hvattum Reporter

TC 00:00:12:00 Jørn Maurud Førstestatsadvokat

TC 00:00:59:00 Foto: Goran Jorganovich Redigering: Tommy Storhaug

BUTT I BUTT

Tittel (full) NyCafeVert

Superinfo

TC 00:00:02:00 Bjørn Carlsen Reporter, bca@tv2.no

TC 00:00:40:00 Moufid Azba Nabo og eier av Café Frølich

TC 00:00:59:00 Foto/redigering: Tommy Storhaug

BUTT I BUTT

Tittel (full) Overvåkingskandalen: PST hevder de ikke kjente til overvåkingsgruppen

Superinfo

TC 00:00:12:00 Kadafi Zaman Reporter

TC 00:00:42:00 Roger Berg Fungerende PST-sjef

TC 00:01:10:00 Helge Lurås Nupi-forsker

TC 00:01:45:00 Foto: Petter Sørnum-Johansen Redigering: Nico Sollie

Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik sier at han ikke kjente til overvakinga. Bondevik var statsminister da den hemmelige etterretningsgruppa blei etablert i Norge. Han seier også at verken han eller dåverande utenriksminister Jan Petersen var blitt orienterte.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Geir Solaas Moen Reporter, gsm@tv2.no

TC 00:00:09:00 Kjell Magne Bondevik Tdligere statsminister, KrF

TC 00:01:14:00 P.J. Crowley Pressetalsmann, amerikansk UD

TC 00:01:18:00 Nyhetene TV 2 Onsdag

TC 00:01:27:00 Jens Stoltenberg Statsminister , Ap

TC 00:01:33:00 Foto:Simen Askjer Redigering: Nico Sollie

Lørdag 6.november

18:30 nyhetene:

God kveld!

Den tidlegare politispanaren Leif Karsten Hansen, som er i søkelyset for å ha juksa med det såkalla pengebeviset i Treholt-saka, var sentral i arbeidet med å bygge opp den hemmelege gruppa SDU.

Det er denne gruppa som har overvaka nordmenn på oppdrag for den amerikanske ambassaden i Oslo.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Jens Christian Nørve Reporter, jcn@tv2.no

TC 00:00:11:00 Nyhetene TV 2 23. september

TC 00:00:11:00 Leif Karsten Hansen Tidligere POT-etterforsker

TC 00:00:17:00 Nyhetene TV 2 9. september

TC 00:00:26:00 Geir Selvik Malthe-Sørenssen Forfatter

TC 00:01:50:00 Foto: Goran Jorganovich/Jon Eirik Olsen Redigering: Jon Eirik Olsen

Amerikanarane har også drive systematisk overvaking av svenske borgarar - på same måten som TV 2 har avslørt her i landet. Den svenske justisministeren ser svært alvorleg på saka. På ein pressekonferanse i ettermiddag sa ho at justis-styremaktene i Sverige ikkje har visst om aktiviteten.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Haakon E. H. Eliassen Reporter, hei@tv2.no

TC 00:00:16:00 Beatrice Ask Justisminister, Sverige

TC 00:01:16:00 Foto: Olsen/Nørve/TV 4 Redigering: Sven Are Nydal

Den amerikanske ambassaden i Oslo forsvarer no den hemmelege etterretnings-gruppa SDU, som opererer i Norge - også utanfor ambassade-området. Ein talsmann for ambassaden seier at dersom dei berre opererer innafor gjerda til ambassaden, kan det vere for seint å hindre eventuelle angrep.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Kod N85 Text Geir Solaas Moen Reporter, gsm@tv2.no

TC 00:01:31:00 Kod N90 Text Foto: Jon Eirik Olsen Redigering: Nico Sollie

21 nyhetene:

God kveld og velkommen til 21-Nyhetene.....

Tidlegare politispanar Leif Karsten Hansen, som er i søkelyset for å ha juksa med det såkalla pengebeviset i Treholt-saka, var sentral i arbeidet med å bygge opp den hemmelege gruppa SDU. Dette er gruppa som har overvaka nordmenn på oppdrag for den amerikanske ambassaden i Oslo.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Jens Christian Nørve Reporter, jcn@tv2.no

TC 00:00:11:00 Nyhetene TV 2 23. september

TC 00:00:11:00 Leif Karsten Hansen Tidligere POT-etterforsker

TC 00:00:17:00 Nyhetene TV 2 9. september

TC 00:00:26:00 Geir Selvik Malthe-Sørenssen Forfatter

TC 00:01:50:00 Foto: Goran Jorganovich/Jon Eirik Olsen Redigering: Jon Eirik Olsen

Amerikanarane har også drive systematisk overvaking av svenske borgarar - på svensk jord. **KOMMENTAR** Det skal ha skjedd på same måten som TV 2 har avslørt her i landet. Den svenske justisministeren ser svært alvorleg på saka. På ein pressekonferanse i ettermiddag sa ho at justis-styremaktene i Sverige ikkje har visst om aktiviteten.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Beatrice Ask Justisminister, Sverige

Oppdraget til de hemmelige overvåkerne var å overvåke ALLE personene som på en eller annen måte stakk seg ut. Det forteller en tidligere ansatt ved den amerikanske ambassaden i Stockholm.

Superinfo**TC 00:00:02:00** Stockholm**TC 00:00:18:00** Fredrik Græsvik Reporter**TC 00:01:01:00** Oslo**TC 00:01:25:00** Redigering: Sven Are Nydal

Den amerikanske ambassaden i Oslo forsvarer no den hemmelege etterretnings-gruppa SDU, som opererer i Norge - også utanfor ambassade-området. Ein talsmann for ambassaden seier at dersom dei berre opererer innafor gjerda til ambassaden, kan det vere for seint å hindre eventuelle angrep.

Tittel (full) LydAmbassade

Tidlegare PST-sjef, Arnstein Øverkil, angrer på at han ikke stilte flere spørsmål om hva slags jobb tidlegare ansatte skulle utføre, då dei tok jobb ved den amerikanske ambassaden. Han meiner det bør være restriksjonar på kva slags arbeid tidlegare tilsette i dei hemmelege tjenestene kan ta på seg.

Superinfo**TC 00:00:03:00** Lene Østby Sævrøy Reporter**TC 00:00:22:00** Arnstein Øverkil Tidligere PST-sjef**TC 00:01:40:00** Foto/redigering: Petter Sørum-Johansen

Søndag 7.november

18:30 nyhetene:

Teknikarar frå politiet tok seg i dag inn i bygninga der den hemmelege gruppa som overvaka nordmenn heldt til. Teknikarane som kom frå Østfold politidistrikt, var tre timar inne i lokalet før dei avslutta arbeidet no for ein halv time sidan.

Politimeisteren i Østfold, som leier etterforskinga, seier dei vil sikre seg spor som DNA og fingeravtrykk etter medlemmane av den hemmelege etterretningsgruppa.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Henrik Ibsens gate 60 Oslo, i kveld

BUTT-I-BUTT

Superinfo

TC 00:00:02:00 Mari Hvattum Reporter

TC 00:00:17:00 Beate Gangås Konstituert politimester, Østfold politidistrikt

TC 00:01:34:00 Foto/redigering: Tommy Storhaug

mandag 8.november

21 nyhetene:

Dette er 21 Nyhetene. Velkommen

TV2 kan i kveld avsløre at to av dei sentrale personane i overvåkingsgruppa ved den amerikanske ambassaden ikkje har gitt opp inntekter av dette arbeidet til skattestyremaktene. Ein av leiarane av gruppa har jobba for den amerikanske ambassaden i over ti år.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Jens Christian Nørve Reporter, jcn@tv2.no

TC 00:00:38:00 Sentralbordet ved den amerikanske ambassaden Oktober

TC 00:02:39:00 Atle Myklebust Divisjonsdirektør, Oslo kemnerkontor

TC 00:02:53:00 Foto/redigering: Jon Eirik Olsen

Antall kjente medlemmer i den hemmelige overvåkingsgruppen er nå kommet opp i 11. En av de som er på listen, er tidlegare politiavdelingssjef i Kripes, Synnøve Paulsen.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Asbjørn Olsen Reporter

TC 00:01:35:00 Foto: Jon Eirik Olsen Redigering: Goran Jorganovich

Dokument og møtereferat ti år tilbake i tid blir no granska for å finne ut kven som visste kva om den amerikanske overvakinga. Leiaren i Stortingets kontrollkomite seier justisminister Knut Storberget ikkje berre kan seie at han ikkje visste og sleppe unna med det

Superinfo

TC 00:00:02:00 Anders Anundsen
Leder, Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité, Frp

tirsdag 9.november

1830 nyhetene:

USA sin ambassadør Barry White møtte i ettermiddag utanriksminister Jonas Gahr Støre. Ambassaden har framleis ikkje gitt gode nok svar på kven som har godkjent den hemmelege overvåkingsgruppa og kva den har gjort.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Dag Stamnes Reporter, dst@tv2.no

TC 00:00:16:00 Ragnhild Imerslund Underdirektør, UD

TC 00:01:20:00 Foto: Goran Jorganovic/Jon Eirik Olsen Redigering: Erik Monrad Hansen

Politiet i Østfold har i dag avgjort å etterforske om medlemmene i den hemmelege overvåkingsgruppa SDU har svindla på skatten. I går avslørte TV2 at to sentrale medlemmer i gruppa ikkje har betalt skatt eller registrert løn for jobben dei har gjort for den amerikanske ambassaden.

Tittel (full) Overvåkings-skandalen: Politiet i Østfold vil etterforske medlemmene i overvåkingsgruppen

torsdag 11.november

21 nyhetene:

God kveld, og velkommen til 22-nyhetene-
TV2 kan i kveld avsløre at ein tilsett i Oslo politiet var knytta til amerikanerane si hemmelege overvåkingsgruppe i Norge SDU. Mannen i 40 åra har jobba samstundes for politiet og amerikanerane. Som tilsett i politiet hadde han tilgang til det svært sensitive straffesaksregisteret.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Jens Christian Nørve Reporter, jcn@tv2.no

TC 00:01:58:00 Nyhetene TV 2 4. november

TC 00:02:20:00 Foto: Aage Aune/Jon Eirik Olsen Redigering: Aage Aune

Uttro:
Heller ikkje justisminister Knut Storberget vil kommentere TV 2 si avsløring i kveld.

fredag 12.november

1830 nyhetene:

Justisministeren varslar gjennomgang av regelverket etter TV2 si avsløring av at ein tilsett i Oslo politiet har arbeidd for amerikanerane si hemmelege overvåkingsgruppe i Norge. Også datatilsynet ser svært alvorleg på dobbeltrolla til polititenestemannen.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Dag Stamnes Reporter

TC 00:00:26:00 Knut Storberget Justisminister, Ap

TC 00:01:00:00 Bjørn Erik Thon Direktør, Datatilsynet

TC 00:01:35:00 Foto: Aage Aune/Jon Eirik Olsen Redigering: Jan Helge Rambjør

2100 nyhetene:

Så til overvakingssaka
I København er overvåkingsleilegheita til amerikanerane avslørt. Som i Oslo ligg ho nær den amerikanske ambassaden.

Superinfo

TC 00:00:18:00 Kristian Mykleset Reporter, København

TC 00:01:05:00 Knut Storberget Justisminister, Ap

TC 00:01:39:00 Foto/redigering: Bjørn Roger Brevik

Onsdag 17.november

1830 nyhetene:

God kveld og velkommen til 18:30 nyhetene

Både Oslo politidistrikt og Politiets sikkerhetstjeneste visste at USAs ambassade dreiv overvaking, men dei valde å ikkje informere Justisdepartementet. Det stadfesta justisminister Knut Storberget då han i dag orienterte stortinget om overvakingsaka.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Bjørn Carlsen Reporter, bca@tv2.no

TC 00:00:14:00 Knut Storberget Justisminister, Ap

TC 00:01:50:00 Foto: Kyte/Jorganovich/Olsen/Maczim
Redigering: Tommy Maczim

BUTT I BUTT

Tittel (full) Overvåkingssaken: Storberget orienterte Stortinget i dag - politiske reaksjoner

Superinfo

TC 00:00:02:00 Robin Idland Krüger Reporter

TC 00:00:10:00 Dagfinn Høybråten Leder, KrF

TC 00:00:35:00 Bård Vegar Solhjell Nestleder, SV

TC 00:00:44:00 Foto/redigering: Gisle Bjorå

BUTT I BUTT

Tittel (full) Overvåkingssaken: Storberget orienterte Stortinget i dag - intervju med PST-sjef

Superinfo

TC 00:00:02:00 Lene Østby Sævrøy Reporter

TC 00:00:11:00 Janne Kristiansen Sjef, PST

TC 00:01:06:00 Knut Storberget Justisminister, Ap

TC 00:01:25:00 Foto: Aage Aune Redigering: Martin Berg Isaksen

BUTT I BUTT

Tittel (full) Overvåkingssaken: Storberget orienterte Stortinget i dag, Støre vil ikke kommentere fortsatt overvåking

Superinfo

TC 00:00:02:00 Kadafi Zaman Reporter

TC 00:00:26:00 Jonas Gahr Støre Utenriksminister, Ap

TC 00:00:40:00 Timothy Moore Talsmann, Den amerikanske ambassaden, Oslo

TC 00:01:28:00 Foto/redigering: Benjamin Bakken

BUTT I BUTT

Tittel (full) Overvåkingssaken: Storberget orienterte Stortinget i dag, forsker mener politiet burde ha informert myndighetene

Superinfo

TC 00:00:02:00 Anders Lyche Reporter

TC 00:00:10:00 Arne Strand Sjefredaktør, Dagsavisen

TC 00:00:42:00 Vegard Valther Hansen Seniorforsker, Norsk Utenrikspolitisk Institutt

TC 00:00:58:00 Stein Kåre Kristiansen Politisk redaktør, TV 2

TC 00:01:06:00 Foto: Arve Solheim Redigering: Goran Jorganovich

21 nyhetene:

God kveld og velkommen til 22-Nyhetene.

Både Oslo politidistrikt og Politiets sikkerhetstjeneste visste at USAs ambassade drev overvaking, men de valgte å ikke informere Justisdepartementet.

Justisminister Knut Storberget sier politiet burde informert - og varsler nå innstramninger i informasjonsplikten.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Asbjørn Olsen Reporter

TC 00:00:20:00 Knut Storberget Justisminister, Ap

TC 00:01:44:00 Janne Kristiansen Sjef, PST

TC 00:02:20:00 Anstein Gjengedal Politimester, Oslo politidistrikt

TC 00:03:11:00 Jonas Gahr Støre Utenriksminister, Ap

TC Redigering: Tommy Storhaug

BUTT I BUTT

Tittel (full) Overvåkingssaken: Storberget orienterte Stortinget i dag, Støre vil ikke kommentere fortsatt overvåking

Superinfo

TC 00:00:02:00 Kadafi Zaman Reporter

TC 00:00:26:00 Jonas Gahr Støre Utenriksminister, Ap

TC 00:00:40:00 Timothy Moore Talsmann, Den amerikanske ambassaden, Oslo

TC 00:01:28:00 Foto/redigering: Benjamin Bakken

BUTT I BUTT

Tittel (full) Overvåkingssaken: Storberget orienterte Stortinget i dag, intervju med Storberget

Superinfo

TC 00:00:02:00 Jens Christian Nørve Reporter, jcn@tv2.no

TC 00:00:14:00 Knut Storberget Justisminister, Ap

TC 00:02:37:00 Foto: Jon Eirik Olsen/Arve Solheim Redigering: Jon Eirik Olsen

Torsdag 18.november

1830 nyhetene:

God kveld.....

Politidirektør Ingelin Killengreen seier ho personleg tek på seg alt ansvar for at korkje Oslo-politiet eller Politidirektoratet rapporterte den amerikanske overvakinga vidare til Justisdepartementet. Killengreen står likevel fast på at ho ikkje hadde personleg kunnskap om overvakinga.

Kjelder i Politidirektoratet meiner likevel at det var dåverande PST-sjef Jørn Holme som burde ha meldt frå til Justisdepartementet.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Bjørn Carlsen Reporter, bca@tv2.no

TC 00:00:20:00 Ingelin Killengreen Politidirektør

TC 00:00:34:00 Nyhetene TV 2 7. august 1998

TC 00:01:54:00 Arkiv

TC 00:02:12:00 Foto/redigering: Jon Eirik Olsen

21 nyhetene:

God kveld og velkommen til 21-Nyhetene.....

KrF-leder Dagfinn Høybråten krev at overvåkingssaken blir behandla av Kontroll- og konstitusjonskomiteen på Stortinget. Han ber også om at det holdes en åpen høring om saken.

-Kontrollkomiteen er et mer effektivt kontrollorgan enn justiskomiteen, sa Høybråten i Stortinget i kveld.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Dagfinn Høybråten Leder, KrF

Den amerikanske ambassaden kan registrere norske borgarar for å verne seg mot terror-truslar. Det slo justisminister Knut Storberget fast i Stortinget i går. Nå reagerer ein ekspert på internasjonal rett: -Ingen ambassarar kan krenke personvernet gjennom vilkårleg overvaking av personar på norsk jord.

Superinfo

TC 00:00:02:00 Anders Lyche Reporter

TC 00:00:14:00 Jon Wessel-Aas Styremedlem, Den internasjonale juristkommisjon, ICJ Norge

TC 00:01:25:00 Knut Storberget Justisminister, Ap

TC 00:01:46:00 Per Sandberg Stortingsrepresentant, Frp

TC 00:01:59:00 Bård Vegar Solhjell Stortingsrepresentant, SV

TC 00:02:07:00 Foto: Vidar Hakon Gislason Redigering:Jon Eirik Olsen

TC 00:02:20:00 Jonas Gahr Støre Utenriksminister, Ap

TC 00:02:25:00 Timothy Moore Talsmann, Den amerikanske ambassaden